

▲ KÜRD xalqı mübariz və qəhrəman xalqdır. Heydər Əliyev

DIPLOMAT

№ 07 (471) 15-21 Fevral, Şubat, İl-Sal 2022
Ji meha şubatê sala 2003-a tê weşandin

Həftəlik İctimai-siyasi qəzet
Rojnama heftename civakî û siyasî

Qiyməti: 40 qəpik
Həjaye:

ROJA ZİMANÊ DAYİKÊ PÎROZBE

Səh. 2

Prezident İlham Əliyevin Ağcabədi rayonununa səfəri

Səh. 8

Nəçirvan Barzanî: Tiştə ji bo Kurdan girîng yekrêzî ye

Səh. 8

Serok Barzanî pêşwazî li Îzet Şabender kir

Səh. 9

Mesrûr Barzanî Roja Zimanê Dayikê pîroz kir: Zimanê me hebûna me ye

Səh. 4

BİZ TÜRKMANLARIN SALAMINI AZƏRBAYCANA ÇATDIRIN

Səh. 7

Qərbi Azərbaycan İcması beynəlxalq əlaqələrini genişləndirir

Səh. 7

Daim xalqın yanında

Tərtərdə Şəhid Sabirli Əjdərin təltif edildiyi medal atasına, qazi İbrahimli Ramilin medalı isə özünə təqdim olunub

Səh. 3

Li bajarên Wan, Mûş û Bedlîsê hêjî rêya 54 gundan girtiye

Səh. 8

KÜRD DİLİ HAQQINDA

Səh. 5

Премьер-министр Барзани встречается в Мюнхене с высшими мировыми лидерами

Səh. 19

1905-06-cı illərdə erməni müsəlman davasında Kürd Xalqının rolu

Səh. 6

Многочасовые очереди выстроились к заправкам на севере Ирака из-за дефицита бензин

Səh. 20

Səh. 5

İRAQDA BİZ TÜRKMANLARIN MİLLİ VARLIĞI CƏNAB MƏSUD BƏRZANININ SAYƏSİNDƏ TANINDI

Səh. 4

Kürd mətbuatının fəxri

Səh. 11

ROJA ZİMANÊ DAYİK PÎROZ BE!

Səh. 11

Gotinek di Roja Zimanê Dayikê de

Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva Ağcabədi rayonunda Avşar-Salmanbəyli-Aşağı Avşar-Xocavənd avtomobil yolunun yenidənqurmada sonra açılışında iştirak edəblər

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva Ağcabədi rayonunda Avşar-Salmanbəyli-Aşağı Avşar-Xocavənd avtomobil yolunun yenidənqurmada sonra açılışında iştirak edəblər.

Azərbaycan Avtomobil Yolları Dövlət Agentliyinin idarə heyətinin sədri Saleh Məmmədov dövlətimizin başçısına və birinci xanıma görülmə işlər barədə məlumat verdi.

Qeyd edildi ki, uzunluğu 41 kilometr olan və Avşar-Salmanbəyli-Aşağı Avşar-Xocavənd marşrutu üzrə yaşayış məntəqələrinə gedən avtomobil yolu başlanğıcını respublika əhəmiyyətli Mingəçevir-Stansiya Mingəçevir-Bəhrəmtəpə avtomobil magistralından götürür.

Dövlətimizin başçısının müvafiq Sərəncamına əsasən, Azərbaycan Avtomobil Yolları Dövlət Agentliyinin "Azərbaycan MMC tərəfindən avtomobil yol-

larının V texniki dərəcədə IV texniki dərəcəyə uyğun təkmilləşdirilməsi məqsədilə yol layihəsi hazırlanıb. Layihəyə uyğun olaraq, yolun bir neçə marşrut üzrə yenidən qurulmasına start verilib. Bu, Avşar, Salmanbəyli, Aşağı Avşar və Xocavənd kəndlərinə gedən 27,4 kilometrlik, həmçinin Avşar kəndinin 5,6, Salmanbəyli kəndinin 2,9, Aşağı Avşar kəndinin 4,5 və Xoca-

vənd kəndinin 0,6 kilometr uzunluğunda daxili yolları idi.

Layihə çərçivəsində yolda 4 avtobus dayanacağı inşa edilib, yol nişanları və məlumatverici lövhələr, təhlükəsizlik dirəkləri quraşdırılmaqla müasir yol infrastrukturunu yaradılıb.

Prezident İlham Əliyevə və birinci xanım Mehriban Əliyevaya respublika əhəmiyyətli Ucar-Zərdab-Ağcabədi avtomobil yolunda görülmüş işlər barədə də məlumat verildi.

Bildirildi ki, respublika əhəmiyyətli bu yolun yenidən qurulması işləri sürətlə və keyfiyyətlə başa çatdırılıb. Ucar şəhərinin girişindən başlayan bu yol Ağcabədi şəhərinin cənubunda Mingəçevir-Bəhrəmtəpə avtomobil yoluna birləşir. Layihəyə əsasən, hər birinin eni 3,75 metr olmaqla iki hərəkət zolağından

ibarət yolun ümumi eni 15 metrdir. Yolboyu 9 yeraltı keçid, 26 su keçidi, 74 suötürücü boru və 30 avtobus dayanacağı inşa edilib. Həmçinin uzunluqları 20 metrdən 175 metrədək olan 7 avtomobil körpüsünün inşası da uğurla başa çatdırılıb.

Bu avtomobil yolu respublikamızın regionları, o cümlədən Ucar, Zərdab, Ağcabədi rayonları arasında iqtisadi əlaqələrin, nəqliyyat xərclərinin azaldılması baxımından mühüm əhəmiyyətə malikdir. Bununla yanaşı, ölkəmizin ərazisindən keçən nəqliyyat dəhlizlərini əlaqələndirən yol tranzit xidmətlərinin səmərəliliyinin artırılmasında da mühüm rol oynayacaq.

Layihənin icrası həm də yolboyu yerləşən yaşayış məntəqələrinin sosial-iqtisadi inkişafına böyük töhfə verəcək. Prezident İlham Əliyevin sərəncam və göstərişlərinə əsasən, yolların müasirləşdirilməsi bölgələrimizin turizm, kənd təsərrüfatı potensialını da gücləndirir.

Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva Daxili İşlər Nazirliyi Daxili Qoşunlarının Ağcabədi rayonunda yeni inşa olunan hərbi şəhərciyinin açılışında iştirak edəblər

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Silahlı Qüvvələrin Müzəffər Ali Baş Komandanı İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva fevralın 13-də Daxili İşlər Nazirliyi Daxili Qoşunlarının Ağcabədi rayonunda yeni inşa olunan hərbi şəhərciyinin açılışında iştirak edəblər.

Daxili işlər naziri general-polkovnik Vilayət Eyvazov və Daxili Qoşunların komandanı general-leytenant Şahin Məmmədov Azərbaycan Prezidenti, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevə raport verdilər.

Hərbi şəhərcikdə görülmə işlər barədə məlumat verən nazir Vilayət Eyvazov bildirdi ki, ərazisi 6,2 hektar olan hərbi şəhərciyin inşasına 2019-cu ilin sentyabrında başlanılıb. Tikinti işləri ötən ilin

noyabrında uğurla başa çatdırılıb.

Qeyd olundu ki, hərbi şəhərcikdə şəxsi heyətin xidmət, məişət, sıra və döyüş hazırlığı səviyyəsinin daha da yüksəldilməsi üçün qərargah, 3 əsgər kazarması, zabitlər üçün beşmərtəbəli və ikimərtəbəli 84 mənşilli 2 yataqxana, 2 yeməkxana, tibb, qarovul, texniki nəzarət-buraxılış məntəqələri, digər köməkçi binalar inşa olunub, idman şəhərciyi yaradılıb. Yeni binalar zəruri mühəndis-kommunikasiya, o cümlədən elektrik və su təchizatı, havalandırma, yanğın-siqnalizasiya, rabitə-informasiya və videomüşahidə sistemləri ilə təchiz edilib.

Binalar zəruri mebel və inven-

tarla təmin edilib, ehtiyat elektrik təchizatı mənbəyi olaraq genera-

tor və stabilizator qurğuları quraşdırılıb. Şəhərciyin daxilində və ətrafında abadlıq və yaşıllaşdırma işləri aparılıb.

Prezident, Ali Baş Komandan hərbi şəhərcikdə qərargah, əsgər yataqxanaları, tibb məntəqəsi və yeməkxana ilə tanış oldu.

Diqqətə çatdırıldı ki, şəhərcikdə xidmətin yüksək səviyyədə təşkili üçün bütün şərait yaradılıb.

Sonra Prezident, Ali Baş Komandan İlham Əliyev Daxili Qoşunların xüsusi təyinatlıları üçün nəzərdə tutulan silah-sursata və hərbi texnikaya baxdı.

Qeyd edək ki, Daxili Qoşunların şəxsi heyəti ictimai asayişin qorunmasında və təhlükəsizliyin təmin olunmasında, cinayətkarlığa qarşı mübarizədə, xüsusi əməliyyatların keçirilməsində fəal iştirak edir. Daxili Qoşunların xüsusi təyinatlıları Birinci Qarabağ müharibəsində

olduğu kimi, Vətən müharibəsində də Azərbaycanın haqq işinin müdafiəsində fəal iştirak edəblər. 44 günlük Vətən müharibəsində Daxili Qoşunların şəxsi heyətindən 66 nəfər şəhid olub, 346 hərbi qulluqçu işə yaralanıb, 4 nəfər Vətən Müharibəsi Qəhrəmanı adına layiq görülüb.

Daxili Qoşunlar Daxili İşlər Nazirliyinin ayrılmaz tərkib hissələrindən biri kimi cəmiyyətin və dövlətin mənafeyini, vətəndaşların konstitusion hüquqlarını cinayətkar qəsdlərdən qorumağa, mühüm və strateji əhəmiyyətli dövlət obyektlərinin mühafizəsini həyata keçirməyə, ictimai asayişin və təhlükəsizliyin təmin olunmasını, habelə qanunvericiliklə müəyyən edilmiş digər vəzifələri bundan sonra da layiqincə yerinə yetirməyə qadirdir və hazırdır.

Tərtərdə Şəhid Sabirli Əjdərin təltif edildiyi medal atasına, qazi İbrahimli Ramilin medalı isə özünə təqdim olunub

Bu münasibətlə Tərtər Rayon İcra Hakimiyyətində rayon rəhbəri Müstəqim Məmmədov və Səfərbərlik və Hərbi Xidmətə Çağırış

intizamlı hərbiçi olduqlarını bildirib. Qeyd edib ki, torpaqlarımızın ərazi bütövlüyü uğrunda canlarından keçən şəhidlərimiz heç zaman

oğlunun ölümündən sonra Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin müvafiq Sərəncamına əsasən təltif edildiyi

üzrə dövlət xidmətinin Tərtər rayon şöbəsinin reisi Elşən Abdullayev şəhidin atası Xanlar Sabirli və qazi Ramil İbrahimli ilə görüşüblər.

Görüşdə rayon rəhbəri Prezident, Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi altında müzəffər Azərbaycan ordusunun 44 gün davam edən Vətən müharibəsində qazandığı Qələbədən söz açıb, şəhidlərimizin döyüş yoluna nəzər salıb, onların əsl vətənpərvər, qorxmaz, cəsur və yüksək nizam-

unudulmayacaq, onların əziz xatirəsi qəlbimizdə daim yaşayacaqdır.

Rayon rəhbəri Vətənə layiqli oğullar yetişdirdikləri üçün şəhid ailələrinə, qazilərimizə öz minnətdarlığını bildirib. Şəhid ailələrinə və qazilərə göstərilən diqqət və qayğıdan danışıb. Vurğulayıb ki, ölkəmizdə şəhid ailələrinə və qazilərə göstərilən diqqət və qayğı dövlət siyasətinin prioritet məsələlərindəndir.

Sonra Şəhid Sabirli Əjdər Xanlar

"Xocavəndin azad olunmasına görə" medalı atasına və qazi İbrahimli Ramil Qafar oğlunun "Xocavəndin azad olunmasına görə" medalı isə özünə təqdim edildi.

Görüşdə Şəhidin atası Sabirli Xanlar və qazi İbrahimli Ramil şəhid ailələrinə göstərilən diqqət və qayğıdan danışaraq göstərilən bu qayğıya görə Prezident, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevə və Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyevaya minnətdarlıqlarını bildirdilər.

Şəhid Səmədli Elşən Bayram oğlunun doğum günündə Suraxanı Rayon İcra Hakimiyyəti tərəfindən inşa edilmiş bulaq – abidə kompleksinin açılış mərasimi keçirilib

Fevralın 19-da Vətən müharibəsinin şəhidi Səmədli Elşən Bayram oğlunun doğum günündə adının əbədiləşdirilməsi məqsədilə Suraxanı Rayon İcra Hakimiyyəti tərəfindən inşa edilmiş bulaq – abidə kompleksinin açılış mərasimi keçirilmişdir.

Mərasimdə Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Əziz Əzizov, Milli Məclisin deputatı Etibar Əliyev, YAP Suraxanı rayon təşkilatının sədri Vüqar Seyidov, RİHB-nin müavinləri və şöbə müdirləri, Qaraxuxur qəsəbə inzibati ərazi dairəsi üzrə nümayəndəsi, bələdiyyə sədri, Şəhidin doğmaları və yaxınları iştirak etmişlər.

Suraxanı Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Əziz Əzizov 30 illik işğal altında olan torpaqlarımızın Ali Baş Komandanın rəhbərliyi ilə Müzəffər Ordumuz tərəfindən 44 gündə azad edilməsinin tarixi əhəmiyyətindən, igid vətən oğullarımızın qəhrəmanlıqlarından danışaraq bildirmişdir ki, dövlət başçımız cənab İlham Əliyevin və Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyevanın bir-

baş diqqəti və qayğısı sayəsində dövlətimiz tərəfindən hər bir şəhidin Vətənə naminə xidmətləri

bir daha vurğulanmışdır.

Daha sonra, Şəhid Səmədli Elşən Bayram oğlunun məzun

yüksək qiymətləndirilir, xatirələri əbədiləşdirilir.

Həmçinin, Milli Məclisin deputatı Etibar Əliyev, YAP Suraxanı rayon təşkilatının sədri Vüqar Seyidov çıxışlarında qazandığımız tarixi qələbənin Ali Baş Komandan cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə rəşadətli milli ordumuzun şücaəti, xalqımızın birliyi və Şəhidlərimizin qanı bahasına mümkün olduğunu

olduğu R.Ənnağıyev adına 141 sayılı tam orta məktəbin şagirdlərinin ifasında bədii hissə nümayiş olunmuşdur.

Mərasimdən sonra Şəhidin Əmircan qəsəbəsi, Şəhidlər xiyabanında məzarı ziyarət edilmiş, önünə gül dəstələri düzülərək ruhuna dualar oxunmuş, əziz xatirəsi ehtiramla yad edilmişdir.

Gəncədə 14 fevral - Beynəlxalq Kitab Bağışlama Günü münasibətilə aksiyaya keçirilib

Tədbir Gəncə Şəhər İcra Hakimiyyətinin və Gəncə Regional Mədəniyyət İdarəsinin dəstəyi, Gəncə İctimai İştirakçılıq Məclisinin, Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin Gəncə Bölgəsi üzrə şöbəsinin və "Kitab Oxu" kitab evinin təşkilatçılığı ilə keçirilib.

Gəncə Dövlət Filarmoniyasının qarşısında baş tutan aksiyada Gəncə Şəhər İcra Hakimiyyətinin başçısı Niyazi Bayramov,

Türkiyənin Gəncədəki Baş konsulu Zeki Öztürk, YAP Gəncə şəhər Təşkilatının sədri Ramil Orucov, idarə, müəssisə, təşkilat rəhbərləri və ictimaiyyət nümayəndələri iştirak ediblər.

Tədbirdə 14 fevral –Beynəlxalq Kitab Bağışlama Günü haqqında ətraflı məlumat verilib. Bildirilib ki, Beynəlxalq Kitab Bağışlama Günü dünyanın bir çox ölkələrində qeyd edilir. Bu təşəbbüs ilk dəfə 2012-ci

ildə ABŞ-da tanınmış uşaq kitabı saytı – "Delightful Children's Books"un yaradıcısı Emmi Brodmur tərəfindən irəli sürülmüş və ötən müddətdə sosial şəbəkələr vasitəsilə dünyada geniş dəstək qazanıb. Bu, uşaqlara kitab bağışlayan və onlarda kitaba məhəbbət yaradan bütün insanları birləşdirən bir gündür. Daha sonra təşkilatçılar tərəfindən tədbir iştirakçılarına maraqlı kitablar hədiyyə olunub.

Şəhid baş leytenant Məmmədov Cavad Səfiyar oğlunun ailəsi ziyarət edilib

Kəlbəcər rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Azər Qocayev Vətən müharibəsi şəhidi baş leytenant Məmmədov Cavad Səfiyar oğlunun ailəsini ziyarət edib. Görüşdə Vətən müharibəsində qəhrəmanlıqla döyüşərək, şücaət göstərmiş qəhrəman oğullarımızdan o cümlədən şəhid Cavad Məmmədovdan bəhs edilərək onların tarixi qəhrəmanlıqlarından söz açılıb, şərəfli döyüş yoluna nəzər salınıb. Qeyd olunub ki, şəhid ailələri daima Dövlətimizin başçısı, Müzəffər Ali Baş Komandan cənab İlham Əliyevin yüksək diqqət və qayğısı ilə əhatə olunmuşdur. O cümlədən də, şəhid baş leytenant Məmmədov Cavad Səfiyar oğlunun ailəsində bu

qayğıdan kənar qalmamışdır. Şəhid baş leytenant Cavad Məmmədov ölümündən sonra Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin müvafiq Sərəncamları ilə 3-cü dərəcəli "Rəsadət" ordeni, "Vətənə uğrunda" və "Hərbi xidmətlərə görə" medalları ilə təltif edilib.

Daha sonra Vətən müharibəsində qazanılan Qələbədən söz açılıb, şəhidlərin əziz xatirəsinin qəlblərdə əbədi yaşayacağı, heç zaman yaddaşlardan silinməyəcəyi xüsusi vurğulanıb.

Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Azər Qocayev şəhidin ailəsinin qayğıları ilə maraqlanıb, RİH-in daxili imkanları hesabına ailəyə maddi köməklik edilib və şəhidin həyat yoldaşının işlə təmin olunması üçün aidiyyəti üzrə tapşırıq verib.

Şəhidin ailə üzvləri onlara göstərilən diqqət və qayğıya görə ölkə prezidenti cənab İlham Əliyevə və Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyevaya öz minnətdarlıqlarını bildirmişdirlər.

Qeyd edək, şəhid Cavad Məmmədov İsmayılı rayon sakinidir, onun həyat yoldaşı isə Kəlbəcər rayon sakinidir. Şəhidimizin iki övladı Vətənə əmanət qalıbdır.

Allah cəmi şəhidlərimizə rəhmət eləsin!

Suraxanı rayonunda həyata keçirilən abadlıq-quruculuq işləri davam etdirilir

Suraxanı rayonunda həyata keçirilən abadlıq-quruculuq işləri davam etdirilir. Hazırda Qarçuxur qəsəbəsi, Yeni Günəşli "V" yaşayış sahəsi 13,14,14A 15,16,17,18 sayılı binalarda təmir işləri

aparılır. Sözügedən çoxmərtəbəli yaşayış binalarının fasadları, giriş hissələri əsaslı şəkildə bərpa olunur, dam örtükləri dəyişdirilir, məhəllə abadlaşdırılır. Həyata keçirilən işlər çərçivəsində yeni səkilərin salınması, söhbətgahların, idman qurğularının, uşaq meydançasının, oturmaqaların quraşdırılması nəzərdə tutulmuşdur.

Qeyd edək ki, Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Əziz Əzizov ərazidə aparılan abadlıq işlərinin mövcud vəziyyəti ilə maraqlanmış, aidiyyəti üzrə müvafiq tapşırıqlar vermişdir.

BİZ TÜRKMANLARIN SALAMINI AZƏRBAYCANA ÇATDIRIN

Müsaibim Kürdüstan Parlamentinin sabiq millət vəkili Səid bəydir

Mən çox seviniyəm ki, Kürdüstan parlamentində türkman deputatları da var. Bu sevindiricidir. Səid bəy, bizi qəbul edib "Diplomat" qəzetinə müsahibə verdiyiniz üçün təşəkkür edirəm. Və sizə müvəffəqiyyətlər arzulayıram.

Səid bəy, Səddam Hüseyn dönəmində siz türkmanların hansı haqları var idi, xahiş edirəm bu barədə oxuculara məlumat verəsiniz?

İrakda yaşayan bütün xalqlar, şiddətli basqı altında idilər. Heç bir insani hüquqlarımız yox idi. Nə siyasi, nə mədəni, nə iqtisadi haqqımız olmamışdı. O dərəcəyə çatmışdır ki, türkman dilində danışmaq qadağan olmuşdu. Ələlxüsus Kərkük də və Dilafər də. Onların evləri

hər zaman nəzarətdə və basqı altında idi. türkmanları hər şeydən məhrum etmişdilər. Türkmanların, türkman kimi yaşamağa haqqı yox idi. Yetmiş iki il, bu millət basqı altında yaşadı. Çox şükürlər olsun ki, türkman anaları öz övladlarına türkman dilini unudturmadılar. Bir millətin qəzeti olmasın, radio və televiziya olmasın, millət öz mədəniyyətini necə saxlaya bilər? Biz türkman dilini, mədəniyyətini, qoruyub saxlayan ailələrə öz təşəkkürümüzü bildiririk. Lakin 1991-ci ildən sonra Məsud Barzani və Calal Tələbani cənablarının rəhbərliyi altında sistem tamam dəyişdi. Şimali İraqda, yəni Kürdüstanda kürd xalqı ilə bərabər, bütün azsaylı xalqlar birgə mübarizəyə qalxdılar. Və Səddam ordusunu Kürdüstandan qovdular. Orda yaşayan millətlər birləşərək Kürdüstan hökuməti və Parlamentini yaratdılar. Bütün azsaylı xalqların nümayəndələri bu hökumətdən faydalandı, eləcə də parlamentdə azlıqların nümayəndələri özlərinə yer tutdular. Kürdüstanda yaşayan bütün xalqların mədəni haqları verildi, eləcə də türkmanların. Bunu xüsusi ilə qeyd etmək istəyirəm ki, yığıncaqların birində, Məsud Barzani cənabları çıxışında qeyd etdi: "kürd xalqı uzun illərdə inhisarçı dövlətlər tərəfindən əziyyətlər çəkib və çökür. Mən Məsud Barzani olaraq heç vaxt razı olmaram ki, Kürdüstanda yaşayan heç bir xalq biz çəkdiyimiz müsibətləri çəksin. Ələlxüsus qoy türkman xalqı bilsin ki, əgər heç kəs qalmazsa türkmanların haqlarını müdafiə etsin, mən Məsud Barzani hər zaman türkmanların haqlarını müdafiə edəcəyəm". Onun bu çıxışı bütün xalqlar kimi biz türkmanları çox məchub etdi, sevindirdi. Doğrudan da Məsud Barzani cənabları Kürdüstan bölgəsinə prezident seçilən zaman, andiçmə mərasimində bu ifadələri təkrar etdi, siz də buna şahidsiniz.

Səid bəy Məsud Barzani cənablarının vəd etdiyi imtiyazların hansına nail olmusunuz?

Çox şükürlər olsun ki, Kürdüstan hökuməti Səddam quruluşunun tam əksinə olaraq demək olar ki, bizim bütün imtiyazlarımızı vermişdir. Belə ki, 120-dən artıq məktəbimiz, altı televiziya kanalımız, beş radio yayım evimiz, on dörd mədəniyyət mərkəzimiz, on yeddi siyasi partiyalarımız var. Hələ bizə verilən ticarət mərkəzlərini demirəm. Kürdüstan Parlamentində dörd türkman parlamentarları var. Lazım olanda türkmanlarla bağlı məsələləri parlament iclaslarına qoyuruq və istəyimizə nail oluruq. Kürdüstan hökumətində iki nəfər nazirimiz var. Bizə elə gəlir ki, gələcəkdə nazirlərimizin sayı da artacaqdır. Çünki bəzi qüvvələr, İraq türkmanlarını bir neçə yerə parçaladılar. İndi o parçalar həqiqəti anlayaraq yavaş-yavaş birləşməyə başlayıblar. Üzümüzə gələn seçimlərdə, yəqin deputatlarımızın və nazirlərimizin sayı mütləq artacaq.

Kürdüstan hökuməti tərəfindən türkmanlara qarşı bir təzyiq varmı?

Elə bir türkman ailəsi tapa bilməzsən ki, onlara təzyiq ola. Əgər hər hansı bir anlaşılmazlıq olarsa, həmmən danışqlar yolu ilə məsələ həll olunur. Kürdüstan hökuməti mən deyirdim ki, azsaylı xalqlara kürd xalqına nisbətən daha çox üstünlük verir. Bəzi məsələlərdə bizə daha çox önəm verirlər. Ona görə ki, kürd xalqı istər Səddam Hüseyn tərəfindən istərsə də ondan əvvəlki quruluş zamanı çox əziyyətlər, faciələr yaşayıblar. Ona görə də onlar heç vaxt razı olmazlar ki, Kürdüstanda yaşayan başqa xalqlar onlar çəkdiyi, yaşadığı faciələri yaşa-

sınlar.

Kürdlər bu bölgədə hakim bir qüvvədir. Burda yaşayan xalqlar bu hökuməti və bayrağını qəbul edib bu bayraq altında qardaşcasına yaşayırlar.

Şimali İraqda yəni Kürdüstanda türkmanlar üç yerə parçalanıb. Nəyə görə, bunun səbəbi nədir?

Tahir bəy 1995-ci ilin aprel ayında Türkman Cəbhəsi evi quruldu. Və mən o təşkilatda dairə başkanı köməkçisi idim. İşimiz çox gözəl gedirdi. Siyasətimizi buranın siyasətinə uyğun aparırdıq. Ancaq çox təəssüflər olsun ki, Türkiyə dövləti bizi bu vəziyyətə saldı. Türklərlə soydaşlıq. Mənim xüsusi siyasətim var.

Birinci mən İraq türkmanıyam, buranın qanunlarına uymalıyam. Türkiyənin qismən bizə yardımı oldu. Lakin onun Şimali İraqdakı siyasəti çox yanlış idi. O, istəmədi biz kürd qardaşlarımızla anlaşsaq. Türkiyə istəyirdi öz siyasətini burda yeritmiş, bunlar çox yanlış idi. Biz onlara dəfələrlə anladıq, lakin onlar anlamadılar. 2000-ci ildə Ərbildə Türkmanların qurultayı keçirildi və Türkmanların cəbhə başkanı seçildi. Mən siyasi büronun üzvü idim. Türkiyə dövləti israrla bizdən iki şeyi tələb edirdi.

1) Kürdüstan ifadəsini işlətməyə, Kürdüstan adını dilimizə gətirməyə.

2) Kürdüstanın bayrağına ehtiram etməyə.

Necə olur qardaşım, bir futbol komandasının bayrağına ehtiram edilsin. Bu dövlətdir, siyasi partiya deyil özünün bayrağı var. Kürdüstan dövlətinin, hökumətinin bayrağı var. Burda yaşayan xalqlar ona ehtiram göstərməlidir.

Kürdüstanda təkcə kürd xalqı deyil eyni ilə türkman, aşuri, kıldani, yezidi, ərəb və bir sıra başqa xalqlar yaşayır. Və Kürdüstan hökumətinin prezidenti Məsud Barzani cənablarına partiyasına, partiyasının bayrağına və Kürdüstan bayrağına ehtiramla yanaşırlar. Eləcə də Məsud Barzani cənabları burda yaşayan xalqlara və onların simvoliki bayraqlarına çox ehtiram və hörmətlə yanaşır. Bəs biz niyə ehtiramla yanaşmırıq? Burda yaşayan hər bir xalqın borcudur ki, ölkə rəhbərliyinə və bayrağına ehtiram etsin. Məsləf, biz Türkiyənin bizə qarşı yönəltdiyi siyasətin qurbanı olduq. Çox təəssüflər olsun. O, siyasət nəticəsində kürd xalqını biz özümüzdə düşmən etdik. Bütün bunlara baxmayaraq kürd xalqı öz dostluq əlini bizə uzatdı. Bizə qarşı böyük humanistlik etdi. Heç bir şey olmamış kimi, qardaşcasına bizə yanaşdı. Təkcə Ərbildə 14 türkman məktəbimiz var. Ümumiyyətlə Kürdüstanda yüzdən artıq orta məktəblərimiz var. Ona görə də cəbhə yavaş-yavaş parçalandı və üç yerə bölündü. Rəhbərliyi Ərbildən Kərkükə apardılar.

Nə üçün apardılar səbəb nə idi?

Səbəb onda gördülər ki, bəs Ərbildə türkman azdır Kərkükdə çoxdur. Onu bəhanə edərək Kərkükə apardılar. Ərbili ehməl etdilər, bu da çox yanlış idi. Mən onlara anlatmağa çalışdım. Qardaşım, bu gün sən Kürdüstan KDP və YNK-i tanımasan, ehtiram etməsən bu bölgə Kürdüstan kimi tanınan deyil. Səltan Əbdül Həmid dönəmində də bu bölgə Kürdüstan bölgəsi adlanırdı. Biz hər zaman kürd xalqı ilə qardaşcasına yaşamışıq. Kürdüstan Səddam dönəmində türkman xalqının və siyasətçilərinin xilas yeri olub. Tarixən biz bu bölgədə birgə yaşamışıq və yaşayacağıq. Siz necə Azərbaycanda birgə yaşayırınsız.

Mən bir neçə partiya rəhbərləri və deputatlarla söhbət zamanı, onlardan soruşdum bu parçalanma sizə zəif salmadımı? Əgər bir olsaydınız parlamentdə və nazirlikdə çox yer əldə edə bilməzdinizmi? Bu birliyi yaratmaq olmazmı?

Sonu belə olmalıdır. Bütün milli partiyalar mütləq birləşməlidir. Həqiqətən çox gözəl deyiblər qüvvət birlikdədir. Düzdür mənim əslim azəridir. Mənşəyim türkdür. Amma mən İraq türkmanıyam qoy bu xüsusiyyətlər məndə qalsın.

Sizin bizim hörmətli dövlət başqanımız İlham Əliyev cənablarına, Azərbaycan parlamentinə, Azərbaycan ziyallılarına və Azərbaycan xalqına nə deyəcəyiniz və nə istəyiniz var?

İstədiyimiz odur ki, bizə hər zaman yardım etsinlər. Çünki, bizim əslimiz azərbaycanlıdır. Nəyə görə Türkiyənin, İranın, ərəb ölkələrinin, Rusiyanın bir sıra Avropa dövlətlərinin, Çinin, Koreyanın nümayəndəlikləri Ərbildə olsun və Kürdüstan hökumətinin nümayəndəliyi o ölkələrdə olsun, Azərbaycanda olmasın. Və ya Azərbaycanda nümayəndəliyi Ərbildə olmasın. Nə üçün o ölkələrdən Ərbilə təyyarələr gəlsin Azərbaycandan gəlməsin?

Biz artıq dərəcədə xahiş edirik. Azərbaycan hökuməti ilə Kürdüstan hökumətlər arası iticamı, siyasi, iqtisadi və mədəni əlaqələr yaransın. Ölməz Ümumilli liderimiz Heydər Əliyev cənablarının ənənəsi davam etdirilsin. İlk öncə mədəni əlaqələr yaransın və əlaqələr bərpa edilsin. Bakı- Ərbil, Ərbil- Bakı təyyarə reysləri açılsın. Biz türkmanların qardaşlıq salamlarını bütün Azərbaycanda xalqına çatdırın!

Müsaibəyə görə çox sağ olun.

Siz də sağ olun.

Müsaibəni apardı:
Tahir SÜLEYMAN

Kürd mətbuatının fəxri

Kürd mətbuatından söz açarkən, "Havar" ("Hewar") jurnalı, "Kürdüstan" ("Kurdistan") və "Rya Təzə" ("Rja Teze") qəzetləri göz önündə dururlar. Onlardan "Rya Təzə" aşağıdakı səbəblərə görə üyeyimzədə xüsusi yer tutur:

1) O, kürd mətbuatının uzunömürlü nümayəndəsidir;

2) O, SSRİ kürdlərinin (1992-ci ilə qədər) səsi olub, indi isə Ermənistan kürdlərinin səsidir

3) 50 ildən artıq rəsmi olaraq çap olunur. Ermənistan Kommunist Partiyasının Mərkəzi Komitəsinin, Ali və Nazirlər Sovetinin rəsmi orqanı olub. Cəmi 4 qəzet bu statusa malik idi.

4) Mən 17 yaşından bu qəzetin redaksiyasında işləmişəm.

"Rya Təzə" 1 mart 1930-cu ildən nəşr olunur. 1937-ci ildə Ərəb Şamo və İsaak Morqulov tərəfindən yaradılan latın kürd əlifbası əsasında çap olunurdu. O vaxtlar, qəzetə milliyətçə erməni olan Arütün Mkrtyan redaktorluq edirdi, sonra isə onu kürd Cardoye Qəncə əvəz etdi. Lakin, çox təəssüf ki, Stalinin əmri ilə, bir sıra Respublika qəzetləri kimi, "Rya Təzə" də öz fəaliyyətini dayandırdı. 18 il qəzet işi üzü görmədi.

Stalinin ölümündən sonra, 1955-ci ildən qəzet fəaliyyətini bərpa etdi, lakin artıq kirit kürd əlifbası əsasında. Həmin ildən ta 1989-cu ilə (Yenidənqurma – red.) qədər 34 il qəzetə Miroye Əsəd rəhbərlik etdi. Bu özünəməxsus rekorddu, bəlkədə, Ginnəsin Rekordlar kitabına düşməyə layiqdi. Bu səbəbdən qəzet ardıcıl olaraq çap olunurdu. Qeyd etmək yerinə düşər ki, qəzetdə vətənpərvərlik ruhu sifra bərabər idi. O, dəmir pərdənin üstünə yeni polad pərdə asdı. Bundan əmin olmaq istəyənləri redaksiyanın arxivinə göndərirəm. Əksər məqalə və materiallar müəlliflərinə qüdrətli "qlavlit" (Dövlət Sirlərinin Mühafizə Komitəsi – red.) öz vetosunu qoyurdu.

Orada siz Abdulla Qoran, Çərkəz Bakayev, Həjar Əbdülrehman, Nürəddin Zaza, Ərəb Şamo, Rəşid Kurda kimi məşhur kürd ədəbiyyat və mədəniyyət işçilərinin əlyazmalarını tapa bilərsiniz. Bunlar bir beçə dissertasiya mövzusu ola bilər.

"Rya Təzə"nin ilk sayının çap olunmasından artıq 79 il ötür, lakin çap dövrü 60 ilə bərabərdir. "Dəmir Pərdə", SSRİ sərhədləri, xaricdə yaşayan kürdlər ilə əlaqə yaratmağa icazə verilməməsi, kirit əlifbası əsasında nəşr olunması qəzeti ümumkürd qəzeti statusunu almağa mane oldu. Bunlara baxmayaraq, qəzetin kürd mətbuatında rolu böyükdü.

"Rya Təzə"yə verilən ən yaxşı qiymət, onun abunəçilərinin sayı 5 mini ötməsi ola bilər. Bu da hələ Yerevanda 8 min kürd yaşadığı zamanda!

"Rya Təzə"nin Sovet kataloqlarında olması, qəzetin bütün İttifaq Respublikalarında və hətta xaricdə tanınmasına səbəb oldu. Təsəvvür edin ki, həftədə 2 dəfə nəşr olunan qəzet üzərində kürd dilini mükəmməl bilən, ali təhsilli 12-14 kürd jurnalisti hər gün zəhmət çəkirdi. Bu işdə onlara çoxlu sayda ştatdan kənar işçilər və kürd ziyallarıнын böyük ordusu - ədəbiyyatşünaslar, alimlər, yazıçılar, şairlər, dramaturqlar və s. kömək edirdilər. Bu səbəbdən, redaksiyada gələcəyin yazıçıları, şairləri, jurnalistləri, alimləri yetişirdilər.

Qəzetin çərçivəsi ("bu kürd qəzeti deyil, kürd dilində nəşr olunan Sovet qəzetidi") vətənpərvər kürd jurnalistləri üçün maneə törədə bilmədi. Ən azından qəzetin bir səhifəsindən kürd ruhu, vətənpərvərlik hissələrini duymaq olardı.

Kürddilli Sovet qəzetinin Kürd qəzetinə çevrilməsinin səbəblərindən biri də Kürdüstanı öz aralarında parçalayan dövlətlər idi. Belə misallar çoxdu. Bəzilərinə nəzər salaıq. Məsələn: Kürd xalqının dünyanın istənilən yerində inkişafını öz milli maraqlarına zidd sayan Türkiyə 1935-ci ildə SSRİ-yə təzyiqlər edərək, ciddi xəbərdarlıq etdi. Hətti iki dövlət arasında diplomatik əlaqələrinə yenidən baxılacağını bildirdi. SSRİ-dən ölkədə yaşayan kürdlərə öz dil və ədəbiyyatının inkişafına kömək göstərilməməsinə tələb etdi. Və nəticədə aşağıdakı məsələlərdə razılıq əldə olundu:

Temure Xəlil, İsveç Kürd yazıçılar birliyinin üzvü

1) qəzet xaricdə yaşayan kürdlərin həyatı və durumu haqqında yazı yazmağa bəzi qadağalar qoyulmuşdu;

2) Türkiyə diplomatları istədiyi zaman qəzeti nəşrdən əvvəl "yoxlaya" bilər və öz fikirlərini və əlavələrini edə bilərdilər;

3) İttifaqın Şərəfşünas alimlərinə xaricdə yaşayan kürdlər və həmkar alimlər ilə əlaqə saxlamağa icazə verilmirdi;

4) qəzet redaksiyasına və digər şəxslərə özbaşına qəzeti və kürd ədəbiyyatını xərəcə göndərmək qadağan olunmuşdu və s.

İndi qəzetdə iki nəfər qalıb – redaktor Qrişaye Mame (Çətoyən) və redaktor müavini Rəzqane Cənqə (Racavi). Onlar kiçik maaşla, lakin vətənpərvər olduqlarına görə işləyirlər ki, qəzet bağlanmasın. Onlar ümidlə vətənpərvər spansonun köməyini gözləyirlər ki, Kürd xalqının düşmələrinə sübut etsinlər - heç nəyə baxmayaraq, onillərlə kürdlər yüksək səviyyədə öz qəzetini çap edirlər və yaxın zamanlarda öz 100 illiyini qeyd etməyə hazırlanırlar.

Qəzetin redaksiyasında çalışan və kürd dilini, mədəniyyətini, ədəbiyyatını inkişaf etdirən, yeni nəsli kürd alimlərinin hazırlanmasında böyük əmək sərf edən insanları da qeyd etmək yerinə düşər. Bunlar – Qaçaxə Mrad, Şakroye Xudo, Xəlilə Çaçan, Amarike Sərdar, Babaye Kələş, Tital Muradov, Şərəfə Aşir, Karləne Çaçan, Aliye Əbdülrehman, Aqite Xudo, Həsəne Qəşəng, Priske Mhoi, Titale Afo, Aqite Abasi, Paşayə Arfut, Lətifə Amar, Qayane Ohanesyan, Porsora Səbri, mən və digərləri.

Kürd jurnalı "Havar" və "Rya Təzə"nin əlaqələri

30-cu illərdə nəşr olunan "Havar" kürd jurnalının 8-ci nömrəsində (1932-ci il) Arakot Azizan ləqəbi altında redaktor Cəladət Bədirxan "Rya Təzə" və Yerevanda çap olunan digər kürd kitabları haqqında məqalə yerləşdirmişdi. Baxsaq, o, nə yazır:

"Yerevanda yeni hərfələrlə, zəngin kürd dili ilə "Rya Təzə" adında qəzet nəşr olunur. Bu yaxınlıqda qəzetin bir-neçə nömrəsi əlimizə düşdü. Sevincimiz həddi-hüdudu yox idi. Yerevan kürdləri qəzetdən əlavə bizə bir-neçə kürd dilində kitab göndərdilər. Biz sevincəkdən üç gün özümüzdə gələ bilmədik. Qəzetin səhifələrindən biz Ələqəz dağlarında bitən çiçəklərin xoş ətrini duyduq, Sərhədin zərif küleyini hiss etdik. "Rya Təzə"nin adı "təzə" olsada "Havar"dan yaşca böyükdü. Əlimizə düşən sonuncu nömrə 59-cu oldu. O, 10 gündən bir çap olunur və ömrü bir ildən çoxdu."

Həmin bu nömrədə "Havar" Yerevandan göndərilən iki şəri çap etdi və məqalə belə sonluq ilə bitirdi:

"Bu günə bu qədər, gələcəkdə biz "Rya Təzə"yə qayıdacağıq. Biz dostlarımıza parlaq gələcək arzulayırıq. Biz həmişə bir-birimiz ilə maraqlanmalıyıq, öz nəşrlərimizlə tanış olmalıyıq."

Biz görürük ki, cənab Bədirxan qəzet və kitabları göndərən insan haqqında susur və düz də ələyir. Lakin bizə məlumdu ki, onları professor, folklorşünas, ölməz Hacıye Cindi göndərib. Məs buna görə, o, bir il həbsə məhkum olundu. Fikir verin ki, Bədirxan "Havar"dan əvvəl çap olunmasını inkar etmir. Təbii ki, bizim latın əlifbasımız Bədirxanın əlifbasından yaşca böyükdü və onlar fərqlənirlər. Lakin bir-birinin mövcudluğu haqqında heç nə bilmirdilər.

İRAQDA BİZ TÜRKMANLARIN MİLLİ VARLIĞI CƏNAB MƏSUD BƏRZANININ SAYƏSİNDƏ TANINDI

Müsaibim, Kürdüstan Federativ hökumətinin sabiq millət vəkili Karxi Nəcməddin Altıbarmaqdır

Biz türkmanlar faşist Səddam dönəmində yox olmaq ərəfəsində idik.

2003-cü ildə cənab Məsud Bərzani türkmanların milli mənsubiyyətini qırmızı qələmlə yazaraq, İraq parlamentinin gündəminə qoydu və biz türkmanları millət kimi İraq konstitusiyasına saldırdı. Buna görə biz türkmanlar hər zaman Məsud Bərzani cənablarına minnətdarıq. Çünki, o Kürdüstan bölgəsində bütün milli imtiyazlarımıza imkan tanıdı və lazımı maliyyə dəstəyi verdi.

Karxi bəy, biz keçən il İraqa gələrkən, bir sıra dövlət nümayəndələri və türkman partiya rəhbərləri ilə görüşlərimiz olmuşdur. Özünüz də görürsünüz bu görüşlər haqqında "Diplomat" qəzetində ətraflı məlumat vermişik. İstəyirik ki, siz parlament üzvü və türkman xalqının nümayəndəsi olaraq qəzetəməzə müsahibə verəsiniz Azərbaycan oxucuları Kürdüstanda baş verən ictimai-siyasi hadisələrdən xəbərdar olsunlar və ilk sualımız.

Səddam Hüseyin zamanında türkmanların hansı haqları var idi?

- İlk öncə siz xoş gəldiniz, gələcəklə bizə şərəf verdiniz. Türkman olaraq İraq Kürdüstanında yaşamaqdayıq. Kürd qardaşlarımızla bir yerdə xoş həyat sürürük. Sizin sorduğunuz suala gəlincə, biz Səddam dönəmində tək-cə türkmanlar deyil, burda yaşayan heç bir xalqın hüquqları yox idi. Özəlliklə türkman millətini ərəblər İraq vətəndaşı kimi qəbul etmirdilər. Kərkükdə, Altın körpüdə, Bağdadda türkman millətini zorla ərəbləşdirirdilər. Ərəb yazılmayanların iş evlərini, dükanlarını, əkin sahələrini hətta arvad uşaqlarını əlindən aldılar. Türkmanlar namus dərdindən, ya ərəbçiliyi qəbul edir ya da başqa ölkələrə köçürdülər.

Çox şükürlər olsun ki, 1991-ci ildən Məsud Bərzani və Calal Tələbani cənablarının rəhbərliyi altında, Kürdüstanda yaşayan bütün azsaylı xalqlar birləşərək Səddam ordusunu qovub çıxartdılar. İndi Kürdüstan hökuməti çox böyük demokratik sistem əldə edərək, bölgədə əmin-amanlıq yaradıb. Kürdüstan hökuməti orda yaşayan bütün xalqlara o cümlədən, türkmanlara geniş demokratik haqlar vermişdir.

-Karxi bəy, istəyirik ki, özünüz haqqında oxuculara məlumat verəsiniz?

-Mən, Karxi Nəcməddin Altıbarmaq, 1967-ci ildə Ərbil şəhərinin Ərbil qəzasında doğulmuşam. Səlahəddin universitetinin məzunuyam. Türkman ailəsində dünyaya göz açdım, türkman olaraq da dünyaya göz yumacağam. Siyasi həyata ilk olaraq, Türkman Qardaşlıq Ocağında başladım. Ərbildə tək siyasi qurum o idi. 1990-cı ildən sonra, siyasi partiyalar meydana gəldi və biz partiyalarda çalışmağa başladım. Lakin türkman cəbhəsinin siyasəti ilə,

bizim siyasətimiz uyğun gəlmədi və cəbhədən ayrıldıq. Özümü yeni siyasi türkman partiyası yaratdıq. Partiyamızın adı Türkman Demokratik Hərəkatıdır. Biz Kürdüstanın qanunları çərçivəsində siyasətimizi yeridirik və bu demokratiyadan çox razıyıq. Mən burdan bütün Azərbaycan xalqına salamlarımı göndərirəm, biz eyni qanı daşıyıyıq və dilimiz, inancımız eynidir. Biz Kürdüstanda İraq vətəndaşı olaraq, İraq və Kürdüstan qanunlarına tabe olmalıyıq və bu qanunlara hörmətli yanaşmaqla öz haqlarımızı əldə etmişik.

Bildirmək istəyirəm ki, İraq tarixində türkmanlar Kürdüstan demokratiyası dönəmində əldə etdikləri azaldığa, heç vaxt sahib olmamışdılar. Ərbildə və başqa türkmanlar yaşayan yerlərdə türkman dilində məktəblərimiz var.

Kürdüstanın qanunları çərçivəsində bütün xalqlar kimi, türkman xalqı da istənilən qədər siyasi partiya açabilir. Bizim altına qədər telekanalları, ondan artıq qəzet və jurnalımız, bir neçə radio kanallarımız iyirmi dörd saat fəaliyyətdədir.

-Türkmanların Kürdüstanda neçə məktəbləri var?

Kürdüstanda 100-dən artıq türkman dilində orta məktəblərimiz, eləcə də 20-dən çox mədəniyyət mərkəzimiz var.

-Türkman mədəniyyət mərkəzlərinə, siyasi partiyalara, qəzet və jurnallara, radio və televiziya kanallarına Kürdüstan hökuməti tərəfindən maddi yardım olunurmu?

-Kürdüstan hökuməti, bütün az-

saylı xalqlara etdiyi yardımı, türkman xalqına da edir. Onun üçün biz Kürdüstan hökumətinə minnətdarlığımızı bildiririk.

-Mən parlament iclasında olarkən gördüm ki, üç türkman qardaşınız və bir bacımız Kürdüstan parlamentinə üzv seçilib. Parlamentə üzv seçildiyinizə görə sizi və yoldaşlarınızı səmimi qəlbədən təbrik edir,

-Sizin Azərbaycanın prezidenti hörmətli İlham Əliyev cənablarına, Azərbaycan parlamentinə, Azərbaycan ziyalına və Azərbaycan xalqına nə deyəcəkləriniz var?

-Biz burdan, səmimi salamlarımızı ürəkədən, böyüyümüz İlham Əliyev cənablarına, bütün Azərbaycan xalqına, qardaşlarımıza, Azərbaycan parlament nümayəndələrinə, Azərbaycan

sizə uğurlar arzulayıram. Sizin parlamentə üzv olmağınız necə baş verdi?

-Təbii, biz partiyamızı qurduğumuz zaman, iki böyük siyasi təşkilatımız tərəfindən təklif gəldi. Bizim iki yolumuz var idi. Ya tək öz partiyamızla seçkilərə getmək, ya da mövcud olan siyasi partiyalarla koalision şəklində birləşmək idi. Biz koalisiya yolunu seçdik. Gələcəkdə partiyamızı genişləndirərək ayrıca seçkilərə gedəcəyik. Bizə elə gəlir ki, bundan daha artıq deputat təmsilçimiz seçiləcəkdir. Buna əminik.

-Səddam dönəmi ilə Məsud Bərzani hökuməti arasında nə fərq görürsünüz?

-Təbii, müqəisə olunmayacaq fərq var. Səddam Hüseyin sistemi ərəbləşdirmə, assimiasiya etmə siyasəti idi. Amma hörmətli Məsud Bərzani cənablarının sistemi demokratik bir sistemdir. Biz türkmanlar olaraq, sistemində böyük demokratik haqlara maliklik, bütün insani haqlara sahibik. Lakin Səddam dönəmində bu haqların heç birinə sahib deyildik.

ziyalılarına göndəririk. Onlardan istəyimiz odur ki, bizdən xəbərdar olsunlar. Bizim hansı məqamda olduğumuzu bilsinlər, problemlərimizin həllində bizə yardımçı olsunlar. Arzumuz odur ki, Türkiyənin nümayəndəliyi Ərbildə, Kürdüstanın nümayəndəliyi Ankarada olduğu kimi Bakıda Kürdüstanın nümayəndəliyi, Ərbildə Azərbaycanın nümayəndəliyi açılsın. İstəyimiz odur ki, mədəni, siyasi, iqtisadi əlaqələr hər iki hökumətlər arasında yaransın. Bizim Azərbaycan mədəniyyətinə ehtiyacımız var. Tahir bəy, sizin Azərbaycandan Ərbilə, Kərkükə gəlişiniz biz türkmanları çox sevindirir. "Diplomat" qəzetinin baş yazarı kimi bizim dərd-sərimizi işıqlandırır, dünyaya yaymaq və xalqlarımız arasında dostluq əlaqələrinin qədim tellərini daha da biri-birinə möhkəm bağlamaq, təqdirə layiqdir. Bunun üçün türkman xalqı adından sizə təşəkkür edirəm.

-Bu müsahibəni bizə verdiyiniz üçün, siz də çox sağ olun.

Tahir Əliyev.

("Diplomat" qəzeti, 19-cu say)

KÜRD DİLİ HAQQINDA

Kürd dilinin Sorani ləhcəsi	Kürd dilinin Kurmanci ləhcəsi	Avestanın dili	Müasir fars dili	Azərbaycan dili
Gewre [qəvrə]	mezın [məzın]	maz	bozorc	böyük
Masi [masi]	masi	masya	mahi	balıq
Huştir [hüştr]	heştir [həştir]	üştura	şəter	dəvə
Perd [pərd]	pire [pirə]	pəretə	hel	körpü
Ro [ro]	ro	hor	afitab	günəş
Berx [bərç]	berx	vərx	birə	quzu
Zaniyin [zaniyin]	zanin [zanin]	zan	danistən	bilinən
Ez, min [əz, min]	ez, min	əzəm	man	mən

Kürd dili haqqında dünya alimlərinin və dilçilərinin müxtəlif mülahizələri var. Bəziləri həqiqətlərə əsaslanmayıb kürd dilinin varlığını inkar edirlər. Lakin dünyanın adlı-sanlı şərqşünasları belə qərəzli münasibətləri büsbütün alt-üst edirlər və etmədirlər. X əsrə yaşayan kürd şairi Əli Tərmuxi kürd dilinin qrammatikasını yazmışdır. Xarici alimlərdən M.Qarzonı 1787-ci ildə İtaliyada "Kürd qrammatikası" kitabını nəşr etdirmişdir.

1808-ci ildə Klatrout "Kürd dilində çalışmalar" əsərini, 1848-66-cı illərdə kürdşünas A.Jaba "Kürdcə-fransızca" və "fransızca-kürdcə" lüğətlərini oxucuların sərəncamlarına verdi. Sarbon Universiteti ilə bağlı olan Kürd İnstitutu 75 min sözdən ibarət kürdcə sözlük hazırladı. 1960-cı ildə K.Kurdoyevin 34 min sözdən ibarət "Kürdcə-rusca" lüğəti

işiq üzü gördü. Sonralar İzolinin "Kürdcə-türkçə", "Türkçə-kürdcə" lüğətləri, Fətulla Kakioglunun "Kürdcə-türkçə sözlük", Bərgəhin "Kürdcə-türkçə araşdırma dərgisi", Kamal Badilinin "Türkçə izahlı kürdcə qrameri", Əli Səydo Həvraminin "Fərhənqə Kurdi-ərəbi", Malmisaninin "Fərhənqə Dümbuli-tirki" (Dümbuli və yaxud zaza bir kürd tayfasıdır və özünəməxsus ləhcədə danışırlar) və başqaları kürd dilinə aid əsərləri, kürd dili ilə başqa dillərin lüğətləri nəşr edildi.

Bir çox şərqşünasların fikrincə kürd dilinin azı beş min illik tarixi vardır. Məlum olduğu kimi Kutilərin bir qolu olan və tarixçilərin kürd hesab etdikləri Hurrilərin miladdan 3 min il qabaq yazıları olmuşdur. Zəki Eyyüboğlu yazır: "Anadolu dillərinin ən qədimlərindən biri hurri dilidir". Botan Amədi

yazır: "Xalq dili olaraq kürd dilinin kitabələrə keçməsi aşağı-yuxarı miladdan öncə 1000-ci illərdə Medləərə nəş olmuştur".

Məşhur şərqşünas Edmons isə deyir: - "Kürd dili farscanın bir ləhcəsi, ya da onun pozulmuş bir şəkili deyildir. Əksinə, tarixi bir əsasa sahib olan müstəqil bir dil olmaqla farscadan daha qədimdir".

Tanınmış şərqşünas olan Laçek da Emmansun elmi dəlillərini təsdiqləyib bildirdi: - "Kürd dili bütün İran dillərindən, hətta Avestadan çox qədim bir dildir".

Kürd dilini çox mükəmməl bilən Soan yazmışdır: "Bəzilərinin iddia etdiyinə baxmayaraq kürd dili farscadan alınmış bir dil deyildir. Əksinə, qatışıqsız, sağlam bir dil olmuşdur. Uzun əsrlər boyu kürd dili öz varlığını qorudu. Lakin sonradan bu dilə bəzi xarici sözlər də daxil oldu. Kürd dilinin bir neçə ləhcəsi vardır. Kürdlər bu ləhcələrdəki sözlərdən istifadə edib kürd dilindən xarici kəlmələri təmizləyə bilərlər.

Kürd dili hazırda 5 dialektə bölünür: Kurmanci dialekti. Bu ləhcədə kürdlərin əksər hissəsi danışır. Əsasən Şimali Kürdüstanda, Qərbi Kürdüstanda, Cənubi və Şərqi Kürdüstanın müəyyən hissələrində, eləcə də Ermənistan, Gürcüstan və Azərbaycanda istifadə olunur. Qeyd edək ki, Azərbaycan kürdlərinin ləhcəsi qismən kurmanci qismən sorani ləhcəsinə uyğun gəlir. Sorani dialekti. Bu ləhcəni bəzən də

"cənubi kurmanci" adlandırırlar. Bu ləhcədə əsasən Cənubi və Şərqi Kürdüstanda danışırlar.

Qorani dialekti. Bu ləhcədə əsasən Şərqi Kürdüstanda danışırlar, qismən Cənubi Kürdüstanda.

Zaza (Dümbuli, Dımlı) dialekti. Bu ləhcədə Şimali Kürdüstanın bəzi bölgələrində istifadə olunur.

Bəluçi dialekti. Bəzi alimlərin, eləcə də əksər Bəluclərin fikirlərinə əsasən söyləmək olar ki, Bəluclər kürd xalqının bir qoludur. Qədim zamanlarda İrannın qərbində yaşayan Bəlucları Orta Əsrlərdə İran şahları İrannın cənub-şərqinə köçürmüşlər ki, İran sərhədlərini Hindistandan, Pakistandan, Əfqanıstandan gələn təhlükələrdən qorusunlar.

Hazırda kürd dilində çap olunan mətbuat, kitab, jurnal və başqa yazılarda əsasən üç əlifbadan istifadə olunur: latın, ərəb, kiril. Lakin bu əlifbalara kürd dilinə məxsus bəzi hərflər də əlavə edilmişdir.

Məlum olduğu kimi "Avesta"nın dili haqqında çox mübahisələr var. Farslar da, türklər də, kürdlər də və başqaları da "Avesta"nın dilini özlərininki hesab edirlər.

Hal-hazırda alimlər vahid kürd əlifbası üzərində çalışırlar. Bu əlifba latın qrafikası əsasında qurulacaq və bütün kürd xalqı bundan istifadə edəcək.

Seymur Alxanov

Əvvəli ötən sayımızda

Bunlar hər şəhərdə bir qımdatxana təşkil edirdilər. İlk dəfə Osmanlı şəhərlərində, sonra isə Rusiyanın ayrı-ayrı şəhərlərində belə qımdatxanalar yaratmağa başladılar. Bu qımdatxanalara bütün siniflərdən şəxs cəlb olunurdu: oxumuş cavanlar, sövdəgərlər, sənətkar və başqaları.

Bu qımdatların icmasının müşavirəsində bir qərar qəbul olundu ki, hər bir iş sahibi qımdatxanalara pul verməlidir. Qımdatxanadan həmin qərara əsasən erməni iş sahiblərinə məktublar göndərilib onların qımdatxanaya göstərilən məbləğdə pul göndərməsini tələb edirdilər. Erməni iş sahibi məktubun tələbinə əməl etmədikdə ona qımdatxanadan ikinci dəfə elanname yazılırdı. Əgər yenə həmin şəxs pul verməkdən imtina edərdisə, üçüncü dəfə onu hədələyirdilər. Bu dəfə də tələbə əməl etmədikdə qımdatlar həmin şəxsin öldürülməsi üçün bir və ya iki nəfər təyin edirdilər. Həmin şəxslər isə nəzərdə tutulmuş adamı öldürüb gizləndirirdilər. Heç kəs bilmirdi ki, bu cinayəti kim etdi və hara getdi. Əgər

Beləliklə də, qımdatxanaların müzdlü qatilləri neçə-neçə günahsız ermənilərin və rusların ölümünə də bais olurdular.

ƏLAVƏ2 (2 Mətnə əlavələr haşiyə kimi göstərilir): Hicri 1321-ci (miladi 1903) ildə rus dövləti Qafqaz vilayətindəki kilsələrin əmlakını zəbt etmək istəyirdi. O vaxt bütün Qafqaz şəhərlərində olan erməni icmalarının başçıları toplaşdı və rus dövlətinin niyyətinə qarşı durmaq və onun heyətə keçirilməsinə mane olmaq qərarına gəldilər. Bunun nəticəsində dövlət tərəfindən erməni milliyyətindən olan xeyli adamlar qətlə yetirildi. Bununla bərabər, bir çox erməni icmalarının tanınmış başçıları tutularaq Sibire göndərildi. Kilsələrin əmlakı isə zəbt olunub dövlət sərəncamına verildi.

ƏLAVƏ: Həmin göstərilən bu ildə şəhərlərdə çox nahaq qanlar töküldü, xalqlar bir-birinə çox zülm etdilər. Bunun xoşagəlməz təsiri hər tərəfi bürüdükcə insanları xoş və rahat həyatdan məhrum edirdi.

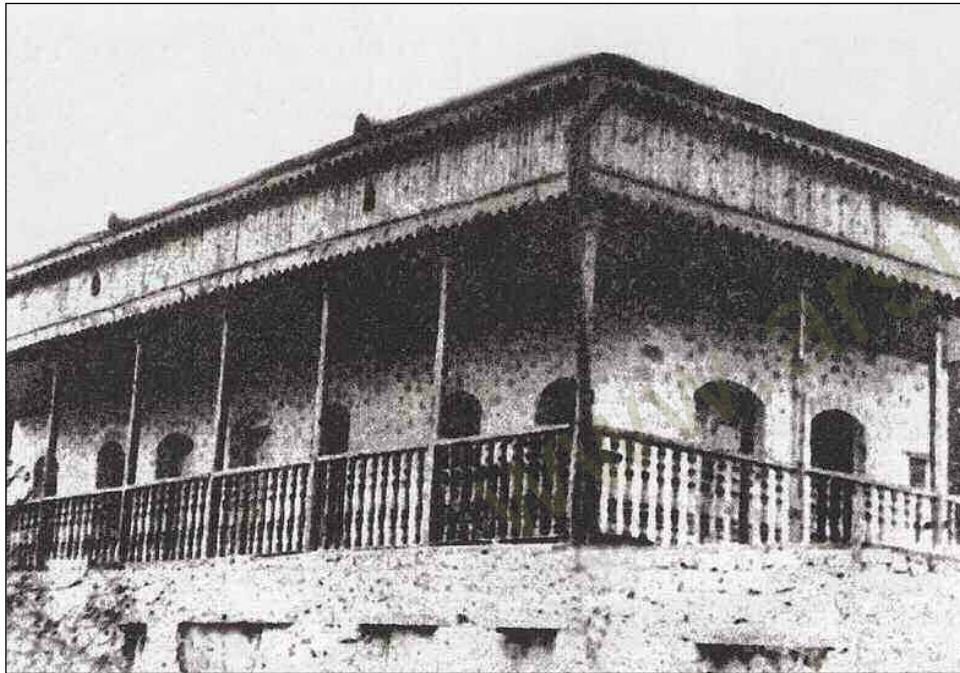
Xüsusən, Mancuriya torpağında rus tayfasından nə qədər insanların nahaq qanları töküldü, gəmiləri dəniz

Mir Möhsün Nəvvab

Bu tarixdə İran vilayətinə xəstəlik düşüb, sayı həddi-hesaba gəlməyən insanlar tələf oldular.

Ermənilər həmin müsəlman oğlanı tutub, döyə-döyə gətirib divanxanaya verirlər. Divanxanada oğlanın üstünü yoxladıqdan və dəfələrlə danışdırdıqdan sonra zindana göndərilir. Ermənilər divanxanada həmin oğlanı danışdıran məmura rüşvət verib, razı saldıqdan sonra onu bir də divanxanaya gətirilib sorğu-sual edilməsini tələb etdilər. Onlar məmurun qarşısında belə şərt qoydular ki, oğlanı məmurun yanına erməni əsgərləri gətirsin. Elə ki oğlanı məmurun yanına gətirdilər, dedi ki, mən bütün həqiqətləri açıb danışmışam. Sən isə bunların hamısını yazdın. İkinci dəfə buraya mənə gətirməyə nə ehtiyac vardı? Məmur hirsənərək oğlanın boynuna yumruq vurub əmr etdi ki, onu həbsxanaya aparsınlar. Oğlan məmura yalvarıb xahiş etdi ki, onu erməni əsgərləri ilə göndərməsin. Çünki onlar yolda mənə öldürəcəklər. Məmur ona qulaq asmayıb, zindana aparacağı əmr etdi. Həmin İrəvandan olan erməni əsgərlər isə oğlanı çəkə-çəkə aparıb, bir dar küçədə yerə yıxdılar və süngü ilə dəlik-deşik edib

1905-06-cı illərdə erməni-müsəlman davasında kürd xalqının rolu

caniləri bilən və tanıyan olsa da, cürət edib heç kəsə deyə bilməzdi. Çünki kimsə canini ifşa etməyə cəhd göstərsəydi, onun özü də qımdatxana quldurlarının sui-qəsdinə məruz qalardı.

Atası nalbənd olmuş Camqarov familiar bir erməni Allah təbarək və təalanın iradəsilə tez bir zamanda milyonçu olur. Qımdatlar başqa varlı ermənilər kimi ona da kağızla müraciət edib qımdatxanaya 30 min manat verməsini tələb edirlər. O isə qımdatların tələbinə məhəl qoymayıb Moskvaya gedir. Bu zaman qımdatlar Moskvada yerləşən qımdatxanaya yazırlar ki, o bizim tələbimizə əməl etmədiyinə görə cəzasına çatdırılaraq qətlə yetirilsin.

Moskva qımdatxanasının başçıları özlərinin müzdlü qatillərinin arasında püşk ataraq Camqarovun öldürülməsi tapşırığını onlardan birinə həvalət etdilər. Həmin qatil Camqarovu Moskvada kilsənin qapısı yaxınlığında qətlə yetirdi.

zlərdə batırılıb məhv oldular, neçə-neçə şəhərlər və kəndlər xarabalıqlara çevrildi.

Bu günlərdə bəndeyi-aciz Nəvvab Mir Möhsün qardaşı Hacı Mirzə Abutalıb xanı Tehrandə Amas adlı öz nökeri yatdığı yerdə öldürüb, bacardığı qədər cəvahiratdan və neqd puldan götürüb qaçıb. Amma bu cinayətdən qaça bilməyib, rus divanxanasının əlinə keçib.

ƏLAVƏ: Hicri 1322-ci (miladi 1904) il tarixdə, iyunun 16-da Moskva şəhərinə bir dolu yağdı ki, dolunun hər bir dənəsinin ağırlığı təxminən bir girvənkəyə yaxın idi.

Ə L A V Ə: 1904-cü il iyulun 3-də rus padşahının oğlu oldu. Onun adını Aleksey qoydular.

1904-cü İLDƏ BAKIDA ERMƏNİLƏRLƏ MÜSƏLMANLAR ARASINDA BAŞ VERMİŞ MÜNAQİŞƏ

Əvvəla bunu bilmək lazımdır ki, İrəvan şəhərinin erməniləri çox kinli, ədavətli, təkəbbürlü, xudpəsənd və xəmirli fitnə-fəsad ilə yoğrulmuş adamlardır. Hansı vilayətdə ki bunlar tapılır, mütləq orda bir ədavət və iğtişaş olacaq. Qafqaz vilayətlərində nə qədər iğtişaş və münaqişələr baş verirdisə, onların birinci səbəbkarı İrəvan erməniləri olurdu.

Bir gün Bakıda olan İrəvan erməniləri şəhərdə iğtişaş salmağa cəhd göstərirlər. Belə ki, özünü hamıdan qoçaq və igid hesab edən həmin ermənilərdən biri bir müsəlman öldürür. Ondan sonra lovğalanaraq hər yerdə özünü tərifləyir və gördüyü cinayətlə fəxr edirdi. Bir gün o, küçədə getdiyi yerdə 18 yaşlı Bakı camaatından gənc bir oğlan onun qarşısına çıxıb deyir:

— O erməni qoçağı sənsən?

Erməni cavab verir:

— Qoduq, mənəm!

Oğlan bu cavabı eşidən kimi tapançanı çıxarıb, erməninin bədənində üç güllə yeridərək öldürür.

öldürdülər. Sonra isə məmura bildirdilər ki, qaçmaq istəyirdi, biz də öldürdük.

Əlavə: Karxana sahibi olan sabunçulu Ağa Rəzi adlı böyük bir şəxs faytonda küçə ilə gedərkən ermənilərin hücumuna məruz qalaraq öldürülmüşdü. Əhvalatdan xəbərdar olan Bakı əhli bundan çox təsirləndilər. Bundan əvvəl də ermənilər tərəfindən bir sıra cinayətlər törəndiyinə görə xalq arasında böyük iğtişaş baş verdi. Ermənilərin bu düşmənçiliyinə artıq dözməyən camaat bazar-dükənləri bağlayaraq cavanlar tüfəng-tapança ilə silahlanıb, üz qoydular erməni camaatının üstünə. Dükanda ələ düşəni dükanda, bazardakını bazarda, küçədəkini küçədə öldürüb, leş-leş üstünə tökdülər.

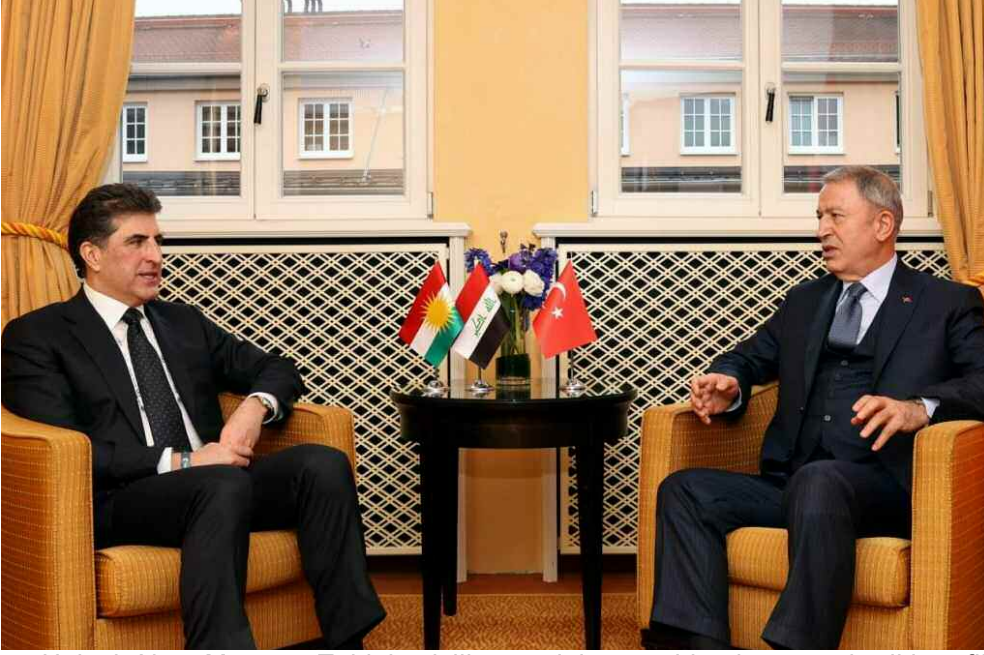
Ardı var

Şəhəri hazırladı: Tahir Süleyman

Almaniyada səfərdə olan Hulusi Akar Nəçirvan Bərzani ilə görüşüb

Türkiyənin milli müdafiə naziri Hulusi Akar İraq Kürdüstan bölgəsinin prezidenti Nəçirvan Bərzani ilə görüşüb.

İraq Kürdüstan bölgəsinin prezidenti Nəçirvan Bərzani ilə görüşdüyü bildirilib. Türkiyə ilə İraq Kürdüstan böl-

Hulusi Akar Münxen Təhlükəsizlik Konfransı münasibətilə səfər etdiyi Almaniyada ikitərəfli görüşlər keçirib.

Məlumata görə, Hulusi Akar konfrans çərçivəsində keçirilən Müdafiə Siyasətləri və İnnovasiya Forumunda çıxış edib. Hulusi Akarın daha sonra

gəsinin prezidenti arasında ikitərəfli münasibətlərin və bölgədə sülh, əmin-amanlıq və sabitliyin təmin edilməsi ilə bağlı məsələlərin müzakirə edildiyi görüşdə Hulusi Akar terrorla mübarizədə əməkdaşlığın əhəmiyyətini vurğulayıb.

trt.net.tr

Qərbi Azərbaycan İcması beynəlxalq əlaqələrini genişləndirir

Əziz Ələkbərli, Milli Məclisin deputatı

Fevralın 8-də Azərbaycan Qaçqınlar Cəmiyyətinin qarargahında Azərbaycan Qaçqınlar Cəmiyyəti və Qərbi Azərbaycan İcması ilə Niderlandda fəaliyyət göstərən Hollanda Azərbaycan-Türk Kültür Dərnəyi rəhbərliyi arasında növbəti görüş keçirilib.

Manset.az Azərbaycan Qaçqınlar Cəmiyyəti və Qərbi Azərbaycan İcmasının sədri, millət vəkili Əziz Ələkbərli Hollanda Azərbaycan-Türk Kültür Dərnəyinin başkanı İlhan Aşkını salamlayaraq Dərnək olaraq son 20 ildə Niderlandda Azərbaycan həqiqətlərinin təbliği sahəsində göstərdikləri fəaliyyəti yüksək qiymətləndirdi, indiki gəlişi zamanı Azərbaycan qazilərinə 100 ədəd müasir əlil arabaları və digər yardımlar gətirməsinə, ünvanlarına çatdırılmasına görə də xüsusi təşəkkür edib.

Hollanda Azərbaycan-Türk Kültür Dərnəyinin başkanı İlhan Aşkın rəhbərlik etdiyi təşkilatın fəaliyyəti haqqında bir daha ətraflı məlumat verdi, həm Veteranlar təşkilatında əlil arabalarının qazilərə çatdırılması mərasimində iştirakına, həm Sumqayıtda Qərbi Azərbaycan İcması tərəfindən keçirilən konfransda iştiraka

dəvət etdikləri üçün QAI rəhbərliyinə minnətdarlığını bildirib.

Tərəflər hər iki təşkilat arasında artıq reallaşan əməkdaşlığı gələcəkdə mütləq davam etdirməyin zəruriliyini qeyd etdilər. Bu əməkdaşlığın xüsusilə Qərbi Azərbaycan həqiqətlərinin dünya ictimaiyyətinə çatdırılmasında mühüm rol oynayacağını vurğuladılar. "Qərbi Azərbaycan həqiqətlərinin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması məsələsi 44 günlük Vətən Müharibəsində qazandığımız möhtəşəm qələbədən sonra dövlət və millət olaraq bizim əsas hədəflərimizdəndir. Erməni faşizmi bütün insanlığa qarşı təhlükədir, təhdiddir və bu təhlükə sona qədər ifşa olunmalı, kökü kəsilməlidir. Təəssüf ki, yüzillər boyu ermənilər öz faşist xislətlərini gizləyərək dünyanı xeyli dərəcədə öz yalanlarına inandırmışlar. Buna görə də dünyanın bütün Azərbaycansevər qüvvələri birləşməli, Qərbi Azərbaycan həqiqətlərini dünyaya çatdırmalıdır. Bu məsələdə Qərbi Azərbaycan İcması öz tarixi məsuliyyətini dərk edir və xaricdə, xüsusilə Avropada fəaliyyət göstərən Azərbaycan təşkilatlarına var gücü ilə dəstək verməyə çalışacaqdır", – deyərək millət vəkili Əziz Ələkbərli bildirdi.

Tədbirdə Azərbaycan Qaçqınlar Cəmiyyəti və Qərbi Azərbaycan İcmasının sədri, millət vəkili Əziz Ələkbərli və Hollanda Azərbaycan-Türk Kültür Dərnəyinin sədri İlhan Aşkın rəhbərlik etdikləri təşkilatlar arasında Əməkdaşlıq Protokolu imzalanıb.

Tədbirin sonunda Hollanda Azərbaycan-Türk Kültür Dərnəyinin başkanı rəhbərlik etdiyi təşkilat adından qazilərimizə və imkansız ailələrə yardım bağlamaları paylanıb.

Daim xalqın yanında

Son illər respublikamızda həyata keçirilən islahatlarla, mühüm nailiyyətlərlə yanaşı, həm də yeniliklərlə əlamətdardır. Bu sırada hələ bir neçə il əvvəl Konstitusiyaya edilən dəyişikliklər, dövlət idarəçilik sisteminin təkmilləşdirilməsi və vitse-prezidentlik institutunun yaradılması ölkəmizin tarixində mühüm siyasi yenilik oldu.

Prezident İlham Əliyevin 2017-ci il 21 fevral tarixli sərəncamı ilə Mehriban Əliyevanın respublikamızın Birinci vitse-prezidenti təyini edilməsi isə ölkə vətəndaşlarının dərin rəğbəti ilə qarşılandı.

Bu da səbəbsiz deyildi. Çünki insanlar ölkəmizin birinci xanımından buna qədər daşdığı bütün siyasi və ictimai statuslarda xalqa, dövlətə yüksək xidmət məramının şahidi olmuşdular. Heydər Əliyev Fondunun prezidenti, Milli Məclisin deputatı, parlamentin dostluq qrupunun sədri, Azərbaycan Mədəniyyətinin Dostları Fondunun prezidenti, Gimnastika Federasiyasının prezidenti kimi vəzifələrdə Mehriban Əliyeva Prezident İlham Əliyevin həyata keçirdiyi siyasi, sosial, iqtisadi, mədəni, humanitar kursun dəstəklənməsinə və uğur qazanmasına böyük töhfələr vermişdi. Bu çoxşaxəli fəaliyyət bütün məziyyətləri ilə Ulu Öndər Heydər Əliyevin Azərbaycanın gələcəyinə yönəlmiş ideallarının reallaşmasına xidmət edirdi. Ona görə Azərbaycan ictimaiyyəti Prezident İlham Əliyev bu sərəncamı imzaladığı zaman əmin idi ki, Mehriban Əliyeva ona həvalə olunan bu vəzifənin də öhdəsindən layiqincə, şərəflə gələcək, idarəçiliyin və xalqa xidmətin ən gözəl yeni nümunələrini yaradacaq. Ötən 5 ilin reallıqları bunu təsdiq edir.

Mehriban Əliyevanın Birinci vitse-prezident kimi dövlətimizə və xalqımıza layiqincə xidmət edəcəyi, Azərbaycanın daha da çiçəklənməsinə öz töhfələrini verəcəyi, xüsusən yenə də sosial qayğıya ehtiyacı olan insanların yanında olacağı fəaliyyətə başladığı ilk günlərdən aydın idi. Təsədüfi deyil ki, Mehriban Əliyevanın Birinci vitse-prezident kimi ilk diqqət yetirdiyi məsələ yataxanalarda müvəqqəti məskunlaşmış qaçqın və məcburi köçkün ailələrinin yeni mənzillərə köçürülməsi, əlilliyi olan şəxslərin sosial müdafiəsi, reabilitasiyası və cəmiyyətə inteqrasiya məsələləri oldu, bu istiqamətlərdə qısa müddətdə mühüm tədbirlər həyata keçirdi.

Mehriban Əliyeva bu gün də sosial qayğıya, köməyə ehtiyacı olanların yanındadır. Təsədüfi deyil ki, Mehriban Əliyevanın rəhbərlik etdiyi Heydər Əliyev Fondu şəfqət, mərhəmət ünvanı kimi tanınır. Fondun xətti ilə xəstəxanaların inşası və yenidən qurulması, bir sıra xəstəliklərdən əziyyət çəkənlərin müalicəsinə dəstək göstərilməsi dövlətimizin sosial

siyasətinə mühüm töhfələrdir.

Azərbaycan ictimaiyyəti Mehriban Əliyevanın bu istiqamətdə fəal vətəndaşlıq missiyasını pandemiya

Müşfiq MƏMMƏDLİ, Milli Məclisin deputatı

dövründə bir daha yaxından gördü. Bütün dünyanı sınağa çəkən pandemiya qarşı mübarizə tədbirlərinin həyata keçirilməsi zamanı Azərbaycan ictimaiyyəti Birinci vitse-prezident Mehriban Əliyevanın əsl vətəndaşlıq missiyasının şahidi oldu. Məhz Mehriban Əliyevanın rəhbərlik etdiyi Heydər Əliyev Fondu pandemiyanın ilk günlərindən ölkədə sosial aksiyaların həyata keçirilməsinə başladı. Koronavirus infeksiyasına qarşı mübarizə ilə bağlı xalqımıza müraciəti, eləcə də rəsmi sosial şəbəkə hesabı vasitəsilə sahifəsində etdiyi paylaşımlar Mehriban Əliyevanın vətəndaşlarımızın sağlamlığı ilə bağlı həssasiyyətinin təcəssümü idi. Həmçinin Mehriban Əliyevanın koronavirusun yayılmasının qarşısının alınması, yoluxanların müalicə edilməsi ilə əlaqədar həkimlərimizin səylərini və fədakarlıqlarını yüksək qiymətləndirməsi tibb işçilərini gözəgörməz düşmənlə mübarizəyə daha da səfərbər etdi.

Mehriban Əliyeva Birinci vitse-prezident təyin olunduqdan sonra yüksək vətənpərvərlik nümayiş etdirərək 2016-cı ilin Aprel döyüşlərinin qazilərinin protezlərlə təmin olunması üçün mühüm layihə həyata keçirdi. Ölkə ictimaiyyəti Mehriban Əliyevanın malik olduğu yüksək vətənpərvərliyə Vətən müharibəsi zamanı bir daha şahidlik etdi. Müharibə günlərində və ondan sonra Mehriban Əliyeva şəhid analarının yanında oldu, qazilərimizin şəfqət alması üçün əlindən gələni əsirgəmədi. Müharibədən sonrakı günlərdə də ağır yaralanmış neçə-neçə igid oğlumuz məhz Mehriban Əliyevanın dəstəyi ilə Türkiyədə müalicə olunaraq normal həyata qayıtdı.

Ötən 5 ilin reallıqları göstərir ki, Birinci vitse-prezident Mehriban Əliyeva tarixin, zamanın, dövlətimizin onun üzərinə qoyduğu bu məsul vəzifəni çox böyük ləyaqətlə, mühüm nailiyyətlərlə həyata keçirir. Mehriban Əliyevanın fəaliyyəti Prezident İlham Əliyevin həyata keçirdiyi siyasi xətti uğurla tamamlayaraq dövlətimizin və xalqımızın yüksəlişinə xidmət edir. Bu şərəfli yolda Mehriban xanım Əliyevaya yeni nailiyyətlər arzu edirik.

Serok Barzanî pêşwazî li Îzet Şabender kir

Serok Mesûd Barzanî pêşwazî li kesayetiya siyasî ya Iraqê Îzet Şabender kir.

Serok Barzanî îro li Pîrnam pêşwazî li siyasetmedarê serbixwe yê Iraqî, Îzet Şabender kir.

Di hevdîtîna de, proseya siyasî ya Iraqê û astengiyên li pêş pêngavên destûrî yên piştî rûniştina Encûmena Nûneran a Iraqê hatin gotûbêjirin.

BasNews

Yehya Resûl: Dije Terora Kurdistanê li Hewlêrê serkirdeyekî DAIŞê desteser kir

Berdevkê Fermanariya Giştî ya Artêşa Iraqê Yehya Resûl ragihand ku li Hewlêrê bi operasyoneke hevbeş a

Dije Terora Kurdistanê berpirsekî DAIŞê yê rêveberiya rêxistinê li Herêma Kurdistanê û Başûrê Iraqê dikir hat desteser kirin.

Yehya Resûl ragihand ku operasyonên wan ên li dijî liv û tevgera DAIŞê li herêmê berdewam dikin û got, di operasyoneke hevbeş a bi agahiyên îstixbaratî rêveberê çekdarên DAIŞê hat girtin.

Hat diyarkirin ku navê wî serkirdeyekî DAIŞê yê rêveberê rêxistinê yê Herêma Kurdistanê û başûrê Iraqê Mihemed Wehbî Faris Şkerî yê bi nasnav Ebû Ehmed e.

Yehya Resûl da zanîn ku ew serkirdeyekî DAIŞê piştî çavdêriya hûr a Hêzên Dijî Terora Kurdistanê û hêzên wan hatiye desteserkirin.

PeyamaKurd

HDP: Me serdana partiyên opozîsyonê kir, lê li me venegeriyan!

Heserokê Giştî yê Partiya Demokratîk a Gelan (HDP) Mithat Sancar, derbarê xebatên tifaqên hilbijartinên Tirkîyê

de axivî û got ku wan beriya niha serdana hemû partiyên opozîsyonê kiriye, lê ti partiyekî jî wan li wan venegeriyan.

Sancar li ser civîna serokên 6 partiyên opozîsyonê got ku wan negotîye çima ew jî ne li wir in, lewra politîkayê wan jî heye. Mithat Sancar diyar kir, "Me çî xwest jî opozîsyonê? Me deklarasyona xwe weşand. Me got, hûn jî bi me re vê deklarasyonê ligel diyalog û gotûbêjan binirxînin. Me serdana 4 partiyên opozîsyonê kir. Me got li me vegerin. Li me venegeriyan."

Sancar li ser hilbijartinên dahatuyê yên Tirkîyê jî got, ew dikarin di hilbijartinên parlamentariyê de cuda bikevin hilbijartinê, lê divê namzedekî hevpar ê opozîsyonê hebe û ew heger li ser li hev bikin ewê piştigiriyê bidin wî namzedî.

PeyamaKurd

Nêçîrvan Barzanî: Tiştê ji bo Kurdan girîng yekrêzî ye

Serokê Herêma Kurdistanê Nêçîrvan Barzanî ku ji bo beşdarbûna 58emîn Konferansa Ewlekariya Munchenê li Almanyayê ye, di çarçoveya wê konferansê de bi gelek serkirde, wezîr û berpirsan re civiya.

Nêçîrvan Barzanî amaje bi wê yekê jî kir ku girîng e bi organîzasyonên bi vî rengî nêrînên xwe bînin ziman û nêrînên aliyên din jî werbigirin.

Barzanî biryara Dadgeha Federal a Iraqê ya derbarê yasaya petrol û gazê ya Herêma Kurdistanê de bi "hovane" pênase kir û peyama wê yekê da ku ji bo çareseriyê mayînde ya pirsgerêkê ew amade ne bi Bexdayê re diyalogê bikin.

Serok Nêçîrvan Barzanî bersiva pirsên peyamnêra Rûdawê Ala Şalî da.

Rûdaw: Serokê Konferansa Ewlekariyê ya Munchenê Wolfgang Ischinger ragihand, girîng e Serok Nêçîrvan Barzanî beşdarî konferansê bibe. Çima ewlekariya Herêma Kurdistanê ji bo cîhanê ewqas girîng e?

Nêçîrvan Barzanî: Ev cure konferans jî bo ku beşdarên jî pêşhatên li herêmê bi giştî û bi taybetî yên Iraqê agahdar bibin, girîng e. Ji ber ku tiştên li Iraq û Sûriyê diqewimin bandorê li ser asayîşa giştî ya herêmê û cîhanê jî dike. Ji ber wê jî weke Herêma Kurdistanê derfetek jî bo me ku em bi rayedarên welatên cîhanê re di nav organîzasyonên bi vî rengî de bicivin û nêrîn û ramanên xwe ragihînin û helbet nêrînên wan werbigirin. Ji aliyê din ve dibe ku di demeke kin de bêyî ku pêwîstî bi prensîbên protokolî hebe, derfet çêdibin ku bi gelek berpirsan re hevdîtîna û nêrînên Herêma Kurdistanê bîn eşkerekin.

Rûdaw: We li vir bi gelek wezîr û berpirsan re hevdîtîna kirin. Ji aliyê din ve Dadgeha Federalî ya Bilind a Iraqê li ser yasaya petrol û gaza Herêma Kurdistanê biryarek derxist. Ji bo ku Herêma Kurdistanê ji ber vê biryarê rûbirûyê krîzeke nû nebe, we daxwaza helwest û piştigirî ji rayedarên ku pê re axivîne, kiriye?

Nêçîrvan Barzanî: Pêwendiya

vê pirsê bi Iraqê bi xwe ve heye, ku biryareke gelek hovane ye li dijî Herêma Kurdistanê, em dê hemû hewlên xwe bidin ji bo ku bi diyalog û jihevtegihiştinê li gel Iraqê ve pirsê çareser bikin. Tiştê ku Herêma Kurdistanê derbarê petrolê de dike, bi tevahî di çarçoveya destûrê de ye. Me ev xebat li ser bingeha Destûra Daîmî ya Iraqê pêk anîn. Îro ev biryara Dadgeha Bilind a Federalî ya Iraqê bi temamî dijî destûrî ye. Ji bo vê jî weke Herêma Kurdistanê ji bo me girîng e ku bi rêya diyalogê çareseriyê pirsgerêkan li gel Bexdayê bibînin. Cîbicikîna wê ya pratîkî ne ewqas hêsan e. Li vir xalek pir girîng e heye; gelo armanca vê biryarê ew e ku Herêma Kurdistanê û welatîyên wê bikeve ber krîzeke mezin? Eger mebesta wan ev be, ev biryareke pir hovane ye. Eger mebest gihandina encameke bi niyeta baş be, em wisa difikirin ku rê heye ku bi hev re rûnên û bi diyalogê çareseriyekê ji bo pirsgerêkan bibînin û di berjewendiya Herêma Kurdistanê û tevahiya Iraqê de bin.

Rûdaw: Yanî hûn dibêjin derfeta diyalog û çareseriyê li gel hikûmeta Iraqê heye?

Nêçîrvan Barzanî: Eger Bexda cidî be, erê derfet heye. Lê eger mijar êşkencekirina welatîyên Herêma Kurdistanê be, na, şansê wê nîne. Bi dîtina min berpirsatiya Bexdayê heye ku îro vê biryarê bide û ev yek derfetê dide me ku em gotûbêjêke pir cidî bikin, bi baweriya min em dikarin çareseriyekê ji vê pirsê re bibînin.

Rûdaw: Aliyên ku hûn dicivin, di vê mijarê de soz dane we ku piştigiriyê bidin we yan jî navbeynkariyê bikin?

Nêçîrvan Barzanî: Em hemû piştewaniya çareserkirina kêşeyan bi diyaloga li gel Bexdayê dikin. Lê di heman demê de me dît ku nîgeraniyêke cidî li ser vê pirsê heye û me dît ku dixwazin vê pirsê bi Bexdayê re çareser bikin.

Rûdaw: Birêz Serok, gelek berpirsên ku hûn pê re axivîne, di daxuyaniyên xwe yên ligel Rûdawê de dibêjin ku ew jî hewldanên we yên ji bo yekrêziyê matmayî mane. Bi dîtina we mimkun e aliyên Kurdistanî bi taybetî Partiya Demokratîk a Kurdistanê û Yekîtiya Niştîmaniya Kurdistanê li ser postê serokomariyê lihev bikin?

Nêçîrvan Barzanî: Di prensîbê de tiştê girîng jî bo me Kurdan yekîtiyê ye. Me bi hev re gelek tişt bi dest xistin. Eger em yekrêziya xwe çênekin, teqez em dê gelek tiştan jî dest bidin. Di prensîbê de heta niha jî ev rêgez heye û di encamê de ez hêvîdar im ku em li gel YNK û aliyên din bigihin rêkeftinekê ku sûdê ji bo hemû Iraq û Herêma Kurdistanê bike.

Rûdaw: Wek pirsê dawiyê, we bi însiyatîfa Serok Mesûd Barzanî serdana Necefê kir û bi Muqteda Sedr re hevdîtîna kir. Gelo di çarçoveya lêgerîna lihevkerîna de egere heye di demeke nêzîk de careke din serdana Bexdayê bikin?

Nêçîrvan Barzanî: Hewldanên Serok Barzanî hîn berdewam e, di vê çarçoveyê de me serdana Necefê kir. Eger pêwîst bike emê careke din serdana Bexdayê bikin û helbet destpêşxeriyê birêz Serok Barzanî jî bo nêzîkkirina aliyan û lihevhatinekê ye. Eger hewce bike em ê dîsa biçin. Lê niha di bernameya me de serdaneke wisa tune ye.

Wezîrê Perwerdeya Tirkîyê hejmara xwendekarên dersên kurdî hilbijartine eşkere kir

Parlamentarê CHPê yê Stenbolê Sezgîn Tanrikulu, 2ê Sibatê pirsnameyek pêşkeşî Wezîrê Perwerdeya Tirkîyê Mahmut Ozer kir û tê de pirsê hejmara zarokên dersên kurdî yên zaravayî kurmançî/zazakî hilbijartine kir.

Wezîrê Perwerdeya Tirkîyê Mahmut Ozer jî beriya 4 rojan 17ê Sibatê bersiva pirsnameya Tanrikulu daye û eşkere kiriye ku bi giştî li seranserê Tirkîyê û bajarên Bakurê Kurdistanê jî bo dansala 2021-2022 ya perwerdeyê 20 hezar û 265 xwendekarên dersên kurdî yên bijarte hilbijartine. Wezîrê Per-

erdeyê herwiha gotiye, yên bixwazin dikarin ji bo polên 5-6-7 û 8 ên dibistanan zimanên Adîgeyî

(Latîni), Abazî (Alfabeya Kiril), Lazkî, Gurcî, Arnavutî, Boşnakî jî tercîh bikin.

PeyamaKurd

Nêçîrvan Barzanî bi Tobias Lindner re civiya

Serokê Herêma Kurdistanê Nêçîrvan Barzanî li Konferansa Asayîşa Munichê de, bi Wezîrê Dewletê yê Karubarê Derve yê Almaniyayê Tobias Lindner re civiya.

Serok Nêçîrvan Barzanî di

civînê de, ji bilî pîrozbahîya dest-bikarbûna li posta nû da wekî Wezîrê Dewletê yê Karubarê Derve, bi kurtî di derbarê rewşa Herêma Kurdistanê û pêşhatên dawî yê prosesê siyasî li Iraqê û gefên li ber wê de axivî.

Lindner jî qala proseya dirêjkirina erkê hêzên Almanî li Iraqê û Herêma Kurdistanê kir û amadehiya welatê xwe ya ji bo berdevamiya piştgirî û pêşkêşkirina yarmetî û meşq û rahênana serbazî ya Iraqê û Herêma Kurdistanê nîşan da.

Herwiha Serok Nêçîrvan Barzanî li ser biryara dawî ya Dadgeha Bilinda Federaliya Iraqê di derbarê yasaya neft û gaz li Herêma Kurdistanê de, dûpat kir ku wekî herdem Herêma Kurdistanê hewl dide kêşeyan li ser bingeha destûrê bêne çareserkin. Mijareke din a civînê, serhildana gef û metirsiya DAIŞê, pîrsa koç û rewşa koçberan li ser tixûbên Belarûsya, pêwendiyên Iraqê û Herêma Kurdistanê li gel welatên navçeyê bi giştî bû. **PeyamaKurd**

Bûldan: Dem hatiye em bi hev re bi pêş ve biçin

Hevseroka Giştî ya HDP'ê Pervîn Bûldan li kongreya partiya xwe ya rêxistina Mersînê axivî û got, "Dem ew dem e ku em bi hev re bimeşin û mil bi mil bi pêş ve biçin."

Hevseroka HDP'ê Pervîn Bûldan beşdarî kongreya 4'emîn a rêxistina HDP'ê ya Mersînê bû ku bi dirûşma "Dem dema HDP'ê ye" hate lidarxistin.

Endamên Partiya Rizgariyê ya Jinûve Sosyalîst (SYKP), Meclîsa Dayikên Aştiyê, nûnerên rêxistinên civakî yê sivil û partiyên siyasî beşdarî kongreyê bûn.

Di kongreyê de ku zêdeyî hezar kes lê amade bûn, destpêkê Hevserokê HDP'ê yê Mersînê Mehmet Aliş axivî û diyar kir ku li dijî desthilatdariya faşîst a AKP-MHP'ê wê paşve gavê neavêjin, wê hêviyê mezintir bikin û bi ser bikevin. Piştê Hevseroka Giştî ya HDP'ê Pervîn Bûldan axivî û diyar kir ku fikrê HDP'ê azadî û wekhevî ye.

YEKANE ASTENGIYA LI PÊŞIYA WAN, HDP YE

Bûldan got, "Ji ber ku HDP guliyêke ku mirov karibe xwe pê bigire, lê belê di heman demê de kokeke qewîne ku ti carî nekeve. Di nava siyaseta Tirkîyeyê de adresa çareseriyê ye."

Bûldan anî ziman, ku armanca desthilatdariyê "tarîfî, zilm û zalimî ye" û wiha dewam kir, "Wan sîstemeke tarîfî ya înkâr û tunekirinê danîn pêşiya civaka Tirkîyeyê. Em baş zanin ku astengiya herî mezin a li pêşiya wan, HDP ye. Eşkere ye ku yekane sedema êrişê wan a li dijî me ev e."

HESABÊ ŞAŞ WÊ JI AMED, BOTANÊ VEGERE

Bûldan ragihand ku Serokomarê Tirk Recep Tayyîp Erdogan êdî nikare salonan dagire, li hemberî wê yekê jî bal kişand ser qelebalixiya li dora HDP'ê dicive û got, "Ne tenê li kongreyên me, bêguman em niha di meha Adarê de ne. Bila di 8'ê Adarê, 21'ê Adarê de li qadan binerin. Di 8'ê Adarê de bila bala xwe bidin ser kombûnên jinan. Wê bibînin ku gelo hêza HDP'ê maye yan nemaye? Bila ew xewn û xeyalan bibînin, ji wan hebû ku HDP partiyeke welê ye ku zû dest jê bikere, bitepise û karibe

deriyê partiyê bigirin. Wê matmayî bimînin. Gotin ku HDP bi zext, gef û êrişan wê nikaribe siyaseta bike. Hesabekî şaş kirin, lê hîn jî hesabên şaş dikin.

Hesabê şaş ne ji Bexdayê, lê ji Mersîn, Amed, Êlih, Dersim, Botanê vedigere, em bi hev re dibînin."

DOZÊN KÛMPASÊ, ÊRIŞÊN LI SER HDP'Ê

Bûldan diyar kir ku dozên kûmpasê ji ber hêza HDP'ê ya di hilbijartinan de ye û got, "Dozên kûmpasê yê siyasî danîn ber me, hem jî ji bo girtina HDP'ê helwesteke hevpar nîşan dan. Dozgerê van herdu dozên AKP û MHP ye. Gelê me divê wê baş zanibe. Eger hûn diwêrin, hingî ne bi dozên kûmpasê, lê bi siyaseta li hemberî me rabin."

Bûldan êrişên li ser avahiyên HDP'ê bi bîr xist û got, "Em hemû zanin ku ev êriş ji ku derê tên, ji aliyê kê ve tê kirin. Li vî welatî çete bi serbestî digerin, mafya digerin, DAÎŞ'î digerin, rêxistinên sûc digerin; em baş zanin ku çakaniya êrişên li ser rêxistinên bajêr ên partiya me ji aliyê kê ve tê kirin."

HÛN ÇI DIKIN BIKIN...

Bûldan bi gotina "Hûn çî dikin bikin, hûn ê nikaribin bi ser bikevin" ji desthilatdariyê re axivî û got, "Kenan Evrenê we, Tansû Çiller a we nekarî bi ser bixînin, hûn ê jî nikaribin bi ser bixînin. Ya ku hûn dixwazin bikin Tirkîye, parlament û siyaseteke bêyî HDP'ê ye, lê hûn ê di xewna xwe de jî nikaribin pêk bînin."

ZALIMIYEKE MEZIN

Bûldan li ser krîza aboriyê jî axivî û got, "Li nava çavên civaka

Tirkîyeyê hêvî nehiştin. Li Tirkîyeyê niha zemên herfî bilind, fatûreyên herfî zêde hene. Dibe ku di dîrokê de cara yekemîn tiştekî bi vî rengî çêbû; ev yek jî di dema

desthilatdariya AKP-MHP'ê de pêk hat. Ev şerm têra we dike; hûn bi vî şermê bijîn."

DEM DEMA MEŞA BI HEV RE YE

Bûldan got, "Bêguman ev rewş ji aliyê dîroka Tirkîyeyê ve zalimiyêke mezin e" û wiha dewam kir, "Niha dem dema meşa bi hev re ye, dem ew dem e ku bi hev re bi pêş ve biçin. Dêrd û daxwazê ve desthilatdariyê ji bo çareserkirina pîrsgirêk û krîzên Tirkîyeyê nîne."

BÊYÎ KURDAN, HDP Û ÎMRALIYÊ ÇARESERÎ NABE

Di dawîya axaftina xwe de Bûldan got, "Em dinerin ku pîrsgirêk li naverastê ne. Yek ji pîrsgirêkên herfî mezin ên vî welatî pîrsgirêka Kurd e, ku desthilatdarî hewl dide bi tecrîd û înkârê çareser bike. Dixwazim destnîşan bikim ku pîrsgirêka Kurd hîn jî dewam dike. Pîrsgirêka Kurd ne pîrsgirêkeke welê ye ku bi tecrîdê bê çareserkin. Di serî de li Girtîgeha Îmralityê li gelek girtîgehên tecrîd û bêhiqûqî heye. Lê belê ji bo çareserkirina vî pîrsgirêkê divê Kurd, HDP muxatab bê dîtin. Dixwazim careke din bi bîr bixînim ku bêyî Kurdan û HDP'ê, bêyî Îmralityê ev pîrsgirêk nayê çareserkin, divê her kes bi vî zanibe."

Di dawîya kongreyê de hilbijartin hate kirin û Bedriye Kûş û Hoşyar Sariyildiz ji bo Hevserokatiya HDP'ê ya Mersînê hatin hilbijartin. **anfkuordi.com**

Mesrûr Barzanî Roja Zimanê Daykê Pîroz kir: Zimanê me hebûna me ye

Serokwezîrê Herêma Kurdistanê Mesrûr Barzanî bi helkefta roja cîhanî ya zimanê zikmakî peyamek belav kir. Serokê hikûmeta Kurdistanê Mesrûr Barzanî bi vî

helkeftê peyamek belav kir û ev roj li gelê Kurdistanê pîroz kir. Peyama wî wiha ye:

"Ez bi helkefta roja cîhanî ya zimanê daykê pîrozbahiyek germ li hemû Kurdistanîyan û hemû gel û pêkhateyên Kurdistanê dikim. Ziman, nasname û pênaseya her mirov û miletekî ye û beşeka girîng ji kultur û stûneka esasî ya niştîmansaziyê ye. Ji ber wê jî parastin û pêşxistina zimanê daykê erkeka girîng û pêşîn ya malbat, civak û sazîyên hikûmetê ye.

Eger zimanê daykê û bîranîna wê rojê carekî bo gelên din yê cîhanê girîng e, bo me xelkê Kurdistanê, ji bilî şoriş û berevanî û qurbanîdanê, ziman faktoreka girîng ya hebûna me ye ji ber wê jî dive em ji her tiştekî zêdetir girîngiyê bidinê.

Her çend li gorî Destûra Iraqê, zimanê kurdî zimanekî fermî yê Herêma Kurdistanê û Iraqê lê mixabin heta niha li Iraqê û heta niha li Herêma Kurdistanê jî girîngiyeka pêwîst bi zimanê kurdî nehate dayîn. Em dixwazin di vî warî de pêşveçûneka zêdetir bibînin.

Ez bang li dezgehên rewşenbîrî, zanistî û akademîk yê Herêma Kurdistanê dikim ku di vî warî de erkên xwe bi rengekî baştir bicîh bînin û her kêmasî û xemariyek di warê zimanî û girîngîdana ziman de hebe, çareser bikin. Bo vî jî hikûmeta Kurdistanê amade ye di vî warî de her cure alîkariyekî bike. Bêguman li kêleka zimanê kurdî divê bi rengekî hêja girîngî bi zimanê wan pêkhateyên etnîkî jî bê dayî ku beşek in ji gelê Kurdistanê. Ez bi vî helkeftê dixwazim em bi rêz û hurmet wan rewşenbîr û mamostayên birêz û tevahiya wan xoştîvîyan bibîr bînin ku xwedan roleka berçav û mezin bûne di parastin, fêrkirin û pêşxistina zimanê kurdî de.

Roja cîhanî ya zimanê daykê li hemîyan pîroz be.

Mesrûr Barzanî

Serokê Hikûmeta Herêma Kurdistanê

Aloziya li ser sînorê Ukraynayê gihîşt asta şer: Dengê teqînan kê mabe!

Di nav du rojên dawî de, rageşiya li ser sînorê Ukraynayê gihîştîye asteke xeter ku tê ragihandin, dengê teqînan ranaweste û pevçûn jî rû didin.

Li gorî medya rûsî hêzên Ukraynayê îro danê sibehê hewla êrişekê bo herêma Luganskê dane û bi ser neketiye. Ajansa Reutersê jî ragihandîye ku li Donetsk a rojhilatê Ukraynayê ku di bin kontrola alîgirên Rûsyayê de ye, dengê teqînan bihêz hatine bihîstin.

Li aliyê din medya rûsî bi binpêkirina agirbestê aliyê Ukraynayê tawanbar dike û aliyê Ukraynayê jî serhildêrên Donetsk û Luganskê tawanbar dike.

Herwiha çavkaniyên medya rûs dibêjin, ji wan herêmên navborî 40 hezar sivil hatine tehlîyekirin û li herêma Rostov a Rûsyayê hatine bicihkirin. Rêveberiya Amerîkayê jî vî rageşiya ku gihîştîye asta pevçûnan wekî rêxweşkirina Rûsyayê û avakirina hincetên bo dagirkirina Ukraynayê dinirxîne. **PeyamaKurd**

Serok Nêçîrvan Barzanî li gel wezîra derve ya swêd civiya

Di çarçoveya Konferansa Ewlehiyê ya Münchenê de Serokê Herêma Kurdistanê Nêçîrvan Barzanî û Wezîra Derve ya Swêdê Ann Linde civiya.

Wezîra Derve ya Swêdê Ann Linde "Baş e, gelekî kêfxweş im bi civîna ligel Serok. Peywendiyê gelekî bihêz di navbera Swêd û Kurdistanê de heye. Min bi xwe serdana Hewlêrê kiriye û peywendiyê gelekî baş a siyasî di navbera me de heye, lê peywendiyên me yê gelekî baş ê kesî jî hene; ew jî li gor min girîng e. Bi nerîna min peywendiyên navbera Kurdistan û Swêdê bihêz e û dema çendîn deh salan berdewam e û ew peywendî jî di çendîn deh salên siberojê de berdewam dibin."

Peywendiyên Swêd û Herêma Kurdistanê xwedî dîrokeke dirêj in. Di dema şerê DAIŞê de, Swêdê nêzîkî 200 şewirmendên leşkerî ji bo alîkariya şandin Pêşmerge Herêma Kurdistanê. Di heman demê de hejmara kurdên li Swêdê dijîn ji 150 hezarî zêdetir e. rojevakurd.com

Mesrûr Barzanî bi wezîrê karên derve yê Urdunê re hevdişî kir

Hevdişîna dîplomatîk yê serokwezîrê Herêma Kurdistanê Mesrûr Barzanî li Munîhê di çarçoveya 58 em

'Konferansa Ewlehiyê ya Munîh' ê dewam dike. Barzanî îro bi cîgirê serokwezîr û hem wezîrê karên derve yê Urdunê bi Eymen Safedî re civiya.

Di hevdişîna de li ser pêvajoya siyasî ya li Iraqê û têkiliyên navbera Herêma Kurdistanê û Urdunê axifîn. Her dû teref li ser pêdiviya pêşdebirina têkiliyên her dû welatan bûn hemfikir. PeyamaKurd

Li bajarên Wan, Mûş û Bedlîsê hêjî rêya 54 gundan girtiye

Li bajarên Wan, Mûş û Bedlîsê hêjî rêya 54 gundan girtiye û kes nikare her wan gundan an gundî ji gundên

xwe herin bajêr. Li gor ragihandina şaredariya bajarê Wanê; bi sedema barîna berfê rêyên 25 gund û taxan girtiye. Bi sedema berf û bamiştê li Mûşê rêya 15 gundan û li Bedlîsê rêya 14 gund û mezrayan girtiye.

Tîmên rêvekirinê yê Rêvebirîya taybet xebatên xwe dewam dikin da rêyan ji berfê vekin. PeyamaKurd

Serok û Serok Wezîrê Kurdistanê li gel şandeke bilinda Kongresa Amerîka civiya

Li çarçoveya çalakiyên xwe yê li Konferansa Asayîşa Munich da, birêzan Nêçîrvan Barzanî Serokê Herêma Kurdistanê û Mesrûr Barzanî Serok Wezîrê Herêma Kurdistanê li gel şandeke bilinda Kongresmanên Amerîka bi Serokayetiya birêz Lindsey Graham civiya.

Li civînê de pêşatên dawî yê rewşa siyasî û rewşa Iraqê bi giştî û hewlên pêkanîna hikûmeta nû û pêşxistina peywendiyên Herêma Kurdistanê û Amerîkayê guftûgo kirin.

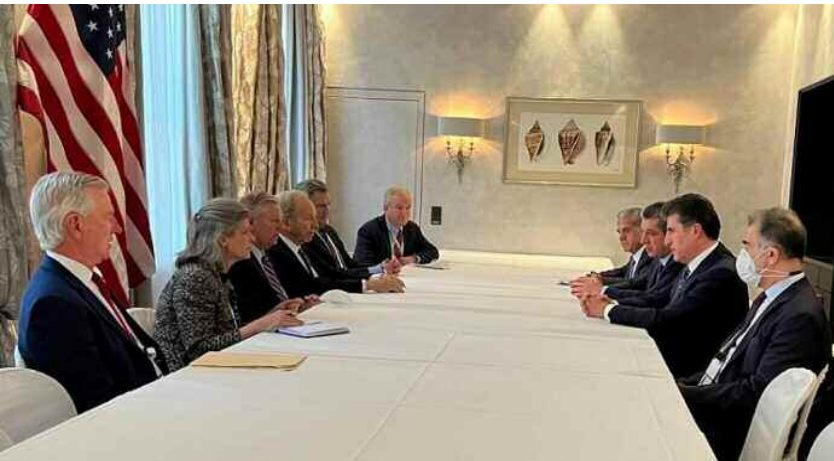
Şanda Kongres dûpat kir ku Kongres bi girîngiyê ve li Herêma Kurdistanê dinêre û me peywendiyê bi hêz li navbera xwe da heye, bi berçavgirtina wan hemû gefan jî ku li navçeyê da hene, em bawer in divê peywendiyên me bihêz bimînin û

pêşve bibîn.

Birêzan Serok û Serok Wezîrê Herêma Kurdistanê jî

carekiya Da'îşê bi pêwîst zanî.

Her wiha behsa biryara ve dawiyê ya Dadgeha Bilinda Fed-

spas û pêzanîna wan ji bo hevkarî û piştgirîya Amerîka ya ji bo Herêma Kurdistanê derbirî û berdewamiya piştgirîya wan ya ji bo Herêma Kurdistanê ya ji bo nehiştin û ji navbirina yek-

eralî ya di derbarê yasaya neft û gaz li Herêma Kurdistanê kir ku xizmeta aramiya rewşa Iraqê û çareserkirina kêşeyên Herêma Kurdistanê û Hikûmeta Federalî nake. rojevakurd.com

Mesrûr Barzanî bi serokwezîrê Lubnanê Necîb Mîkatî re hevdişî kir

Serokwezîrê Herêma Kurdistanê Mesrûr Barzanî di Konferansa Ewlehiyê ya Munîhê de bi serokwezîrê Lubnanê Necîb Mîkatî re li ser têkiliyên duqolî axifî. Di hevdişîna de behsa rewşa siyasî ya Iraqê, damezrandina hikûmeta nû ya Iraqê û behsa girîngiya têkiliyên navbera Herêma Kurdistanê û Lubnanê hat kirin.

Serokwezîr Barzanî ev du roje

ku li Munîhê bi heyetên rêxistinên dinyayê re hevdişîna rêvebirên dewletên dinyayê û dîplomatîk dike. PeyamaKurd

Boris Johnson: Rûsyayê piştî 1945an plana şerê herî mezin ê Ewropoya daniye

Serokwezîrê Brîtanîyê Boris Johnson, derbarê krîzê û aloziya Ukraynayê de ragihand, "Rûsyayê piştî salan 1945an û vir de plana şerê herî mezin ê Ewropoya kiriye." Boris Johnson ji BBCyê re diyar kiriye ku di destê wan de raporên îstixbarî hene ku Rûsyayê amadekariya dagirkirina paytexta Ukrayna Kîevê dike. Johnson herwiha li ser pîrsa "gelo nêzîk e?" jî got, "Tîrsa min ew e ku delîlê ve nîşan didin." PeyamaKurd

Dîtinêk ê li rastiya rêxistinên kurdistanî

Xwedîkirina pepûkiya ramanî li cem piraniya rêxistinên qezencî makzayîyê e zordarî ye kevin e ,sîstemên bavanî berve dîrokê çêrandibûn, û ne seyr e ev tişt, ji ber ku piraniya rêxistinên kilasîk a rojhilat navînî yê di hembêza hevrista zordariyê de xwedî bûn , karibû ew hevrist têkeve nav refên wan de bi rêya stixbaratê, û giyanê valahiyê tede biafirîne û wan bihêle bibin wek qalibên mîna hev bê rewan û afirandin.

Ji ber vê yekê hebûna van rêxistinên vala û sist ji bona berdewamiya lawazî û parçebûnê ye, ta civak ji koçberiya deronî rizgar nebe, ewê ku rêxistina nezanîbûnê cîgir kiribû bi rêya serkotkirinê û saxkirina pergala nexweş ew rêxistin nîkarîna tiştêkî ava bikirana.

Lê erkên xwe timî ku bilerizînin û belav bikin heta bê dawiyê, ji ber ku bi hêsanî nikarin van şeweyên

işk ji holê rabikin, ku desthilata serkotker di nav de çandibû, û bi vî rengî dibin destîkek e gerentîkar ji parçebûna civakê û valakirina wê ji ronakbîran .

Û bê guman ev tişt qumployk e li ser zanyar û civakê berve demek e dirêj û dûr û ne diyar de, û ji sedema tunebûna baweriyê di nav tof û qaşên civakê ta ew civak bibe tenê guhek e vekirî bi

a ekranên medyaya reşker bike, a mirin û cengên demdirêj belav dike ji bo berdewamiya serdestkirin û serweriyê.

Ew hêzên serwer bi rêya wan tofên ên gêre û kêşe di hundirê civakê de diçînin temenê xwe dirêj dikin û ev tişt di hundirê civakên rojhilat navîn de bi giştî û a kurdistanî bi taybet diyar dibe. rojevakurd.com

21ê Sibatê roja Zimanê Dayîkê ya Cîhanê ye. Zimanê dayîkê hebûn û jîyana civakê yê.

Gotinek di Roja Zimanê Dayîkê de

Konê Reş

Wek ku diyar e her miletek di cîhanê de, pênasîn û hebûna xwe bi zimanê xwe dide naskirin; li Erebiştê zimanê Erebi nîşana hebûna miletê Erebi e, li Tirkistanê zimanê Tirkî nîşana hebûna miletê Tirk e, wiha jî li Kurdistanê zimanê Kurdî nîşana hebûna miletê Kurd e. Di nav gelên cîhanê de, zimanê Kurdî pênasiya gelê Kurd e. Di civata Netewên Yekbûyî de jî, her netewek bi ala xwe a rengîn tê naskirin, wiha jî netewê Kurd bi zimanê xwe yê Kurdî û ala xwe a rengîn di nav koma netewan de tê naskirin, anku zimanê Kurdî nesnameya netewê Kurd e û hebûna gelê Kurd di hebûna zimanê Kurdî de ye.

Ji ber ku kesayetiya me di zimanê me de ye û em bi zimanê xwe Kurdî mane, neyarên me jî, ji mêj ve ev yek naskirine û bi rêk û pêk şerê zimanê me kirine û dikin.. Roja îro çendî em li

zimanê xwe xwedî derkevin, biparêzin û pêşve bibin, wiha em hebûna xwe a Kurdî diparêzin.

Ji sala 1923 an ve, dagirkeran bi sedema ku zimanê Kurdî nemîne, bi pîlan şerê zimanê me kirine. Zimanê me wek sembola paşverûtî û nezaniyê destnîşan kirine û dikin. Û ne tenê planên bişaftina çand û ziman li ser me kurdan meşandine, lê belê wan xwestiye ku kurdan di her warî de paşketî û asîmîle bikin.

Zimanê dayîka me, ne kêmf zimanê xelkên derdora me ye.

agahdar bikin û vê gotina mîr Celadet Alî Bedirxan bîbir bînin:

(Heçî em Kurd, me ziman, me zimanekî delal heye û em pê diaxivin, piraniya me ji vî zimanî pêve bi çî zimanî nizanin. Bi tenê divêt em hînî xwendin û nivîsandina zimanê xwe bibin. Îro hînbûna xwendin û nivîsandina zimanê mader ji bo her miletî êdî ne wezîfeka şexsiye, lê wezîfeka milîye jî, heçî bi vê wezîfê ranebûne, wezîfa xwe a milî pêkve neanîbe, bi kêrî miletê xwe nehatine ji bo ko mirov bikare xwe ji miletekî bihesibîne divêt bi kêrî wî bêt..)

Mîr Celadet Bedirxan, kovara Hawar, hejmara (40) Şam/1942.

(Malxerabo! Ma we ew çend wext nîne, ko hûn ji bo hînbûna zimanê biyaniyan bi salane ve xebitîne, îro jî dixebitin, ji bona ko bikarin _ fînefoneke _ derewîn bi lêv bikin.. Kuro! Eybe, şerme, fihête, an hînî xwendin û nivîsandina bi zimanê xwe bibin, an mebejin em Kurdin, bê ziman Kurdîti ji we ra ne rûmete, ji me ra rûweşiyek girane.. Heyf û xebînet û hezar mixabin, nemaze ji wan ra ko bi zimanên din dizanin bixwînin û binivîsinin û alfabeya zimanê xwe hêç nas nakin).

Mîr Celadet Bedirxan, kovara Hawar, hejmara (27) Şam,1941
Qamişlo 21/2/2022

kok û rehên zimanê me li hezarê salan vedigere, rewa xwe ji ava çemê Dicle û Ferat distîne, bi çiyayê Cûdî, Barzan, Zagros, Toros û Agirî re mezin bûye.. Bi keleka Nûh pêxember re gerya ye û dawî ji Cizîra mîr Şeref di dinayê de belav bûye.

Eger Saziya UNESCO di roja di 17.11.1999 de, 21ê sibatê bi navê "Roja navnetewî ya Zimanê Dayîkê" bijartiye û bi nav kiriye.. Werin em jî vê rojê li gelê xwe pîroz bikin û xelkên xwe

Komxebata Ziman a li Zanîngeha Koye bi dawî bû

Komxebata Zimanê Kurdî ya bi rasthatina 21ê Sibatê Roja Zimanê zikmakî ya Cîhanê li zanîngeha koyê hatibû lidarxistin bi dawî bû.

Piştî nîvro komxebat bi panela sêyemîn dom kir.

Telar Sebah moderatoriya panela sêyemîn a bi dirûşma 'Têkiliyên ziman, werger û çapemeniyê' birêve bir.

Şerko Heme Emîn li ser polîtîkaya weşan û medyayê ya li ser ziman

nirxandin kir û behsa zimanê medya û weşanê kir.

Haşim Ehmedzade têkildarî karê wergerê ya li ser ziman axaftinek pêşkêş kir û diyar kir ku divê zêdetir giringî bi wergera ziman bê dayin. Her wiha divê li hemû zanîngehan beşên wergerê bîn vekirin.

Mamoste Ala Dara Ebdilmecîd jî li ser taktîk û îrfanê nirxandinek pêşkêş kir.

Di dewama panelê de beşdarvan

pêşniyar û pirsên xwe arasteyî qisekeran kir.

Hin xalên derketî pêş wiha ne;

-Divê siyaseta û plana ji bo pêşxistina ziman a hikumeta herêmê û dezgehên peywendîdar - hebe.

Nûnerên Kurd li Bexda kar li ser pêkanîna madeya 4 a zimanê Kurdî ya herêmên madeya 140 bike.

-Hikûmeta herêm û saziyên peywendîdar pêwîste liser diyalektîkên cuda yên Kurdî û têkiliyek li seranserê her çar parçeyan bisekine.

-Hikûmeta herêmê pêwîste ji vir û pêde li zanîngehên zanistî jî waneya zimanê Kurdî bide.

-Hikûmeta herêma kurdistanê pêwîste li ser vê bixebite ku her kesê biyanî fêrî Kurdî bikin.

-Berfirehkirina beşên zimanê Kurdî li Zanîngehan.

-Hewldana Parastina hemû devokên Kurdî.

-Têkiliya di navbera parçeyan bê xurtkirin.

-Xebata ji bo xurtkirina ziman li hemû qadan.

Herî dawî yên tevî panelêbûn hatin xelatkirin.

Abdurrahim Ilker

CEJNA ZIMANÊ NETEWYÎ

Cejna Zimanê Kurdî Sed pîroz û bimbarek Biaxive tu merdî!

Ji bîr meke bi carek!

Zimanê min şêrn e

Dilê-m jibo birîn e

Roja pê neaxivim!

Wê roja min girîn e

Kilîf lîxist romiya

Me doz lê kir hemiya

Zimanê Neteweyî

Dilê mi j'bo heliya

Mifta derê Hunerê

Bêhna misk û 'emberê

Nasnameya Kurmancî

Mora Kurdî li serê

Diyariya Xwedê ye

Di stûyê me da ye

Ferz e li ser me gişt

Divê bikin eda ye.

Dengbêj Evdirehîmê Mûşî

14.05.2013 ~ Do

Ji Zarûkên KURDAN RE

Zimanê min Ayat e

Ji Qur'anê naqete

Kesên ku jê qetandin

Ne daxilî Ummet e

Zimanê Xwedê da ye

J' Qalûbela da ma ye

Zalimên qedexa kir

Ew di kufrê da ma ye

Gula behîştê min e

Wek çerm û goştê min e

Bê Ziman jîyan nabe!

Hestiyê piştê min e

Zimanê min rûmet e

Şêrn e, bi qîmet e

Kesên pê diaxivin

Ew çiqas bixîret e

Ev ziman fikrê min e

Ayat e, zikrê min e

Divê pê biaxivim

Ji ber Zimanê min e

Ev zar zimanê min e

Şêrnê warê min e

Kesên qedexa bikin

Hemî neyarê min e.

Dengbêj Evdirehîmê Mûşî

18.10.2013 ~ Do

ZIMAN Û WÊJE

Mala bê ziman, wêje

Qet jê çênabit bêje!

Lewma ku diheşîfe!

Dil û cergan dipêje

Ziman taca zêrn e

Wekî hingiv şêrn e

Roja ku neaxivim!

Wê roja min girîn e

Mala bê kultur gêje

Çavê xwîne dirêje

"Bêxîret la Omet" in!

Bêje Hozano bêje

Mala bê zimên lal e!

Ne ku malek delal e

Mala Kurdî neaqîf!

Ne malek şîrhelal e!

Mala bi ziman, wêje

Wek Şair û Dengbêj e

Ti wextê naheşîfe

Mûşî rast'yê dibêje!

Mala bi kultur saz e

Wek bilbil bi awaz e

Nabe pêkenyê 'amê

Wek bûka gerden gaz e

Dibistan. Gulistan e

Zanyarî Kurdistan e

Eger tu bibî zanyar!

Namîni d'bindestan e

Nasname min Ziman e

Bo min O! û Îman e

Roja pê neaxivim!

Wê roja min fîxan e.!

Dengbêj Evdirehîmê Mûşî

10.05.2015 ~ Do

Gohar Mamo

ROJA ZIMANÊ DAYÎK PÎROZ BE!

Zimanê dayîk hebûna meye.

Ewe xîreta me, nasname me.

Zimanê dayîk kurdîti jî xaykir,

Mora zêrn ser axa me va kir.

Ew şîrê dê, me mêtî, me rakir,

Heta îro tev dîroka me xaykir.

Deyna meye - xwedî derkevin

Qurn pey qurna, bo pêşaroja,

Çawa kal û bavên me xaykir.

Ger zimanê xwe me hundakir,

Bêje me kurdbûna xwe tunekir,

Şerma xwe ber cîhanê hundakir.

Cotyar Adil: Irak Hükümetiyle görüşmelerimiz sürüyor

Kürdistan Bölgesi Hükümeti Sözcüsü Cotyar Adil yaptığı açıklamada, Irak Federal Mahkemesi'nin aldığı kararı siyasi bir karar olarak gördüklerini, hükümet

olarak bu kararı tanımadıklarını ve reddettiklerini açıkladıklarını belirtti.

Türkiye Anadolu Ajansı'na açıklamalarda bulunan Dr. Cotyar Adil şunları söyledi: "Her ne kadar Irak Yüksek Federal Mahkemesi en son karar mercii olsada ve artık alınan kararın değişme ihtimali bulunmasada, biz Irak Hükümeti ile görüşmelerimize devam ediyoruz. Kürdistan Bölgesi Hükümeti olarak bu kararı tanımıyor ve reddediyoruz. Kabul edilecek hiç bir yönü yok bu kararın. Çünkü alınan karar anayasal değil ve Kürdistan Bölgesi'nin anayasası da bu karar alınırken gözardı edilmiş durumda."

Cotyar Adil açıklamasını şu şekilde sürdürdü: "Özellikle Irak Yüksek Federal Mahkemesi'nin böylesi bir süreçte bu kararı almasını Kürdistan Bölgesi Hükümeti olarak siyasi bir tavır olarak görüyoruz. Bu konuya ilişkin dosya 2012'den beridir mahkemede olmasına rağmen, 10 yıldır bekletilmesine rağmen neden özellikle bu süreçte masaya getirilip böyle bir karar alınma ihtiyacı duyuldu? Kuşkusuz bunun bir kaç nedeni var ve tamamen siyasi bir tavidir. Bu karar Irak'ın gelecekteki çıkarlarına tamamen ters bir yaklaşımın ürünüdür. Karar alınırken de zaten Kürdistan Bölgesi iktidarı ve özgünlükleri hiç bir şekilde ele alınmamıştır. Bütün bu sebeplerden dolayı alınan bu karar Irak'ın geleceğini ciddi anlamda tehlikeye atma kararıdır." Kürdistan Bölgesi'nin petrol konusunda anlaşma yaptığı firmalar ve ülkelerle olan anlaşmalarının geleceğiyle alakalı da açıklamalarda bulunan Dr. Adil bu konulara ilişkin hükümetin şu görüşlerini paylaştı: "Biz hükümet olarak, anlaşma yaptığımız şirketler ve ülkelerle yapılan anlaşmalarımızın devamı konusunda kararlı olduğumuzu belirtmek istiyoruz. Bu konuda kesinlikle üzerimize düşen görev ve sorumluluklarımızı bundan sonrada harfiyen yerine getireceğimizi belirtmek istiyoruz." **BasNews**

Şaxewan Abdullah: Kürtçe Irak genelinde eğitim müfredatına dahil edilmeli

Irak Parlamentosu Başkan Yardımcısı Şaxewan Abdullah Irak Eğitim ve Yüksek Öğrenim Bakanlıklarına çağrıda bulunarak, Irak genelindeki Kürtçe dilinin eğitim müfredatına

dahil edilmesi gerektiğini belirtti. Irak Parlamentosu Başkan Yardımcısı Şaxewan Abdullah, 21 Şubat Dünya Anadil Günü vesilesiyle yayımladığı mesajında Kürtçenin tarihine ve geleceğine dikkat çekti. Abdullah, herkesin dilin birliğine inanması gerektiğini söyledi. İlerici toplumlar için dilin geliştirilmesi gerektiğini belirten Abdullah, anadilinin barış, kültür ve birlikteliğe hizmet ettiğini vurguladı.

Öte yandan Şaxewan Abdullah, Kürtçenin Irak Anayasasına göre ülkede Arapçayla birlikte resmi dil olduğunu anımsatarak, Irak Eğitim Bakanlığı ve Irak Yüksek Öğretim Bakanlığı'na çağrıda bulundu. Şaxewan Abdullah, Kürtçenin Irak genelinde eğitim müfredatında yer alması gerektiğini dile getirdi. **BasNews**

Başbakan'dan Dünya Anadil Günü mesajı: Dil bir ulusun kimliğidir

Başbakan Mesrur Barzani 21 Şubat Dünya Anadil Günü vesilesiyle yayımladığı mesajda "Dil bir ulusun kimliği ve tanımıdır" dedi.

Başbakan Mesrur Barzani 21 Şubat Dünya Anadil Günü vesilesiyle yayımladığı mesajda Kürdistan halkının günü kutladı. Başbakan mesajında şu ifadeyle yer verdi:

"Dünya Anadil Günü vesilesiyle Kürdistan halkını ve tüm bileşenlerin gününü kutluyorum.

Dil bir ulusun kimliği ve tanımıdır; bir ulusu oluşturan temel yapı taşlarından bir tanesidir.

Bundan dolayı anadili geliştirmek, korumak ailelerin, toplumun ve hükümet kurumlarının görevidir.

Dünya Anadil Günü tüm dünya ulusları gibi Kürdistan halkı için de önemli bir yere sahiptir. Devrimler, savunma ve ödenen bedellerin yanı sıra dil var oluşumuzun önemli bir faktörüdür, bundan ötürü her şeyden daha fazla dile önem verilmelidir.

Her ne kadar Irak Anayasası'nda Irak ve Kürdistan

Bölgesi'nde Kürtçe dili resmi dil olsa da Irak ve Kürdistan Bölgesi Kürtçe diline gerekli ihtimamı

şekilde yerine getirme çağrısı yapıyorum.

Bu konuda hükümet olarak

maalesef vermemiştir. Bu konuda daha fazla ilerleme sağlamak istiyoruz.

Ben tüm Kürdistan Bölgesi'ndeki Kültür kurumlarımıza, aydınlarımızımıza, bilim insanlarımıza ve akademisyenlerimize dilimizin gelişimi önündeki engeller ve duyarsızlıkların giderilmesi, nerede bir eksik ve ihmal varsa gidermelerini ve dile önem vermelerini bu konuda üzerlerine düşen sorumlulukları daha iyi bir

her türlü desteğe ve yardıma hazırız. Şüphesiz, Kürtçe'nin yanı sıra her biri Kürdistan halk mozağının bir parçası olan diğer etnik bileşenlerin dillerini de gerekli önem verilecektir.

Dünya Anadil Günü vesilesiyle Kürtçe dilinin gelişimi ve korunmasında rol sahibi değerli aydınlarımız ve öğretmenlerimizi saygıyla anıyorum.

Dünya Anadil Günü hepimize kutlu olsun." **BasNews**

TDK-TEVGER, PAK, PSK Ortak Heyetleri Diyarbakır Barosu, DTSO ve DİTAM ile Görüştüler

Kürdistan Demokratik Hareketi (TDK-Tevger), Kürdistan Özgürlük Partisi (PAK),

Rûpela Nû'nun aldığı bilgilere göre, TDK-TEVGER Temsilcisi M.Can Azbay, PSK Genel

cısı Vahit Aba, TDK-TEVGER Temsilcisi M. Can Azbay PSK Parti Meclisi Üyesi Zülküf Baran'dan oluşan heyet, 16.02.2022 günü DİTAM'ı (Dicle Toplumsal Araştırmalar Merkezi) ziyaret ettiler.

DİTAM Başkanı Mehmet Vural ve DİTAM Yöneticileri TDK-TEVGER, PAK, PSK heyetini karşıladılar.

PAK Genel Başkan Yardımcısı Vahit Aba "TDK-TEVGER, PAK, PSK heyetleri olarak, yazılı bir şekilde Acil Talepler Programı'na dair görüş ve önerilerimizi Diyarbakır Barosu, DTSO ve DİTAM'a sunduk ve kendilerine 'Sizlerin görüş ve önerilerinizi de alarak, bu talepler etrafında hep birlikte barışçıl bir mücadeleyi esas alan KÜRT TARAFI'nı oluşturalım, İkinci adımda da KÜRT TARAFI olarak bu taleplerle Türkiyeli en geniş kesimlerle diyalog ve işbirlikleri geliştirmeyi hedefleyelim diyoruz" dedi.

Vahit Aba, "Diyarbakır Barosu, DTSO ve DİTAM yöneticileri de bu görüş ve önerilerimize olumlu bir yaklaşım sergilediler. Biz TDK-TEVGER, PAK, PSK olarak Kürdistan ve Türkiye'nin bir çok şehrinde STK ve Mesleki Örgütler, Kürt, Kürdistan siyasi parti ve hareketler ile toplumda etkili Kürt şahsiyetleriyle bu amaçla görüşmelerimize devam edeceğiz. Bu görüşmelerden elde edilecek bilgiler ışığında, bu konuda yeni bir yol haritası belirleyeceğiz" dedi. **portal.netewe.com**

Kürdistan Sosyalist Partisi (PSK) heyetleri Diyarbakır'da 15 ve 16 şubat 2022 günlerinde, Diyarbakır Barosu, DTSO ve DİTAM ile görüşmeler gerçekleştirdiler.

Bu görüşmeler hakkında görüşlerine başvurduğumuz PAK Genel Başkan Yardımcısı Vahit Aba "Biz TDK-TEVGER, PAK, PSK olarak 'Kürt ve Kürdistan sorununun çözüm yolunu açmak için, gelin acil taleplerimiz etrafında kenetlenelim' şiarıyla bir çalışma başlattık. Bu çalışma, en geniş Kürt potansiyelinin, Kürt milletinin Acil Talepleri etrafında kenetlenerek KÜRT TARAFI'nı oluşturmalarını; İkinci adımda da KÜRT TARAFI'nın bu taleplerle Türkiyeli en geniş kesimlerle diyalog ve işbirlikleri geliştirmelerini hedeflenmektedir" dedi.

Başkan Yardımcısı Hasan Dağtekin ve PAK Genel Başkan Yardımcısı Vahit Aba'dan oluşan heyet, ilk olarak 15.02.2022 günü Diyarbakır Barosu'nu ziyaret ettiler.

Diyarbakır Barosu Başkanı Nihat Eren ve Baro Yöneticileri TDK-TEVGER, PAK, PSK heyetini karşıladılar.

16 Şubat günü de 2 görüşme gerçekleştirildi. PSK Genel Başkan Yardımcısı Bayram Bozyel, PAK Genel Başkan Yardımcısı Nurullah Timur ve TDK-TEVGER Temsilcisi M. Can Azbay'dan oluşan heyet, 16.02.2022 günü DTSO'yu (Diyarbakır Ticaret ve Sanayi Odası) ziyaret ettiler.

DTSO Başkanı Mehmet Kaya ve DTSO Yöneticileri TDK-TEVGER, PAK, PSK heyetini karşıladılar.

PAK Genel Başkan Yardımcı-

Kürt milletinin kutsalı ve olmazsa olmazı: Kürt dili ve lanet sömürgecilik

İbrahim GÜÇLÜ

Uluslararası Anadili Günü, UNESCO tarafından 17 Kasım 1999'da kabul edildi. Ama bugünün 21 Şubat olması benimsendi. Uluslararası Anadili Günü her yıl UNESCO üyesi ülkeler tarafından kutlanmaktadır. Bu üyeler, devlet sahibi olan ve olmayan milletlerdir.

Kürt milleti olarak devlet sahibi olmadığımız ve Kürt dili sömürgeci devletler tarafından yok edilmek istendiği için, bu gün bizim için çok daha önemlidir.

Çünkü ülkemizin Güney parçasının bir bölümünde Kürdistan Federe Devleti'nin egemen olduğu bölümünde Kürt dili yasak değil, remi dildir, eğitim öğretim dilidir. Kürdistan Federe Devletinin dışındaki Kürdistan şehirlerinde ve bölgelerinde, Kürdistan'ın bütün parçalarında Kürtçe dili, eğitim-öğretim dili değildir. Kürt dili, koyu ve faşist-sömürgeci bir baskı ve yasaklama altında. Kürt dili yok edilmek isteniyor.

Sömürgeci devletler, Kürt dilini yok etmekle Kürt milletini yok etmenin mümkün olduğunu bildikleri için, Kürt dilinin ortadan kaldırılması sömürgeci devletlerin en önemli stratejik amaçları arasından yer almaktadır.

Bundan dolayı, UNESCO tarafından bugünün Kürt dilinin korunması ve yok edilmesinin engellenmesi kapsamında ele alınması için, özel çaba göstermeliyiz.

21 Şubat aynı zamanda Birleşmiş Milletlerin daha önceden aldığı bir kararı ile "Sömürgecilikle Mücadele Günü" olarak kabul ediliyor. Ne yazık ki bu kararın kendileri de sömürgecilik siyasetlerini devam ettirdiler.

Bu iki günün aynı tarihte anılması, birbiriyle doğrudan ilişkili olmasından kaynaklanıyor. Zira sömürgeciler, yani bir ülkeyi ilhak veya işgal edenler, sadece o ülkelerin yeraltı ve yerüstü zenginliklerini talan etmekle kalmıyor, aynı zamanda dilini, kültürünü, tarihini, dinini vb tüm değerlerini de talan ediyor.

Dünyada genel olarak sömürgecilik ortadan kalkmış olmasına rağmen, sömürgeciliğin halen Kürdistan'da devam etmiş olması da, 21 Şubatı iki anlamda Kürtler ve Kürt milleti için anlamlı kılıyor. Kürt dilinin yasaklanması ve ortadan kaldırılması istenmesi, Kürdistan'da var olan sömürgeci egemenlik sistemin halen yaşanmakta olduğundanır.

Bu durum, Kürt dili üzerindeki yasağa karşı mücadele etmemiz ve Kürt dilinin eğitim-öğretim dili olması için yapacağımız çalışma, sömürgeciliğe karşı mücadele

kapsamında milletimizin iktidar ve egemenlik statüsünün tesisi için stratejik amaçla yürütüldüğünü bilmek zorundayız.

Dil, insanlar arasında anlaşmayı sağlayan çok temel bir insanlık değeridir. Tarihsel süreçte gelişen, canlı, toplumların gelişmesine, üretim araçlarının ve insan ihtiyaçlarının çeşitlenmesine göre sürekli zenginleşen bir değerler sistemidir. Tarihin bilinmeyen dönemlerinde oluşmuş bir insanlık değeridir. Toplumsal bir oluşumdur.

Dil, düşüncenin ve dünya görüşünün iletişim aracıdır. İnsanı hayvandan ayıran özellik, düşünce üreten bir varlık olmasıdır.

İnsanlar, oluşumundan sonra dil ile yeniden kendini üretmiş; bundan dolayı insanlar-insanlık dil ile iç içe yaşamıştır. Bundan dolayı, dil olmazsa insanlık olmaz, dili yok etmek demek insanlığı yok etmektir.

İnsanlar, tarihsel süreçte farklı niteliksel yapılara kavuşmuştur. İnsanlığın, gelişkin en son niteliksel yapısı, millettir. Başka bir ifade ile insanlar milleti oluşturur. Millet, insanlardan oluşur. Dil, millet demektir; millet, dil demektir. Bir dili yok etmek insanı ve insanlığı yok etmekse, bu aynı zamanda insanlardan oluşan milleti de yok etmek anlamına gelir.

Bundan dolayı, sömürgeci devletler, Kürt milletini yok etmek için dili yok etmek istemişlerdir. Kürt dilini yasaklamışlar; Kürtleri Türkleştirmek, Araplaştırmak, Farslaştırmak için Kürt dilini asimile etmek istemişlerdir. Kürtçe konuşanları büyük hapis ve para cezalarına çarptırmışlardır.

Dil, kuşaklar arasında kültürel, tarihsel aktarımı sağlayan bir değerler sistemidir. Bundan dolayıdır ki, dil ve kültür birbirini sürekli etkileyen iki olgudur. Bu iki olgudan herhangi birinde olan olumlu ve olumsuz değişiklik diğerini de etkiler. Bu da doğal bir süreklilik ve tabii olma durumunu doğurur. Daha açık ifade ile dil, kültürü yaratır, kültür de dili zenginleştirir ve yeniden üretir ve çoğaltır.

Dil, tarihi oluşturur, tarih dili zenginleştirir ve yeniden üretir.

Dil, coğrafyayı yaratır.

Bundan dolayıdır ki, bir milletin dilini yok edince, aynı zamanda kültür ve tarihini de yok etmiş oluyoruz.

Bundan dolayıdır ki, Kürt dilinin yasaklanması demek, kültürünün yasaklanması demektir. Kürt dilinin ortadan kaldırılması demek, kültürünün ortadan kaldırılması demektir. Bu olumsuz ve tehlikeli süreç, Kürt tarihi, Kürdistan coğrafyası için de aynen geçerlidir.

Bu nedenle, milletlerin ulusal kurtuluş mücadeleleri aynı zamanda dilin özgürleştirilmesi, yok edilmekten kurtarılması mücadelesidir. Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesinin ve milli ayaklanmalarının nedeni de, bir anlamda dilin yok edilmekten kurtarılmasıdır.

Bir milletin dilinin gelişmesi, toplumun her aşamasında eğitim ve öğretim dili, toplumsal resmi bir

kategoride olduğu zaman sürekli gelişme gösterir ve zenginleşir. Yaşadığı toplumsal ve tarihsel aşamalara göre bir nitelik, bir standart, bir format kazanır. Bu da Milletlerin devlet (bağımsız, federal, konfederal) olmaları halinde imkân dâhilinde olan bir durumdur.

Ne yazık ki, Kürtler, Kürdistan'ın Güney parçası dışında böyle bir yapıya sahip değildiler. Kürdistan Federe Devletinde Kürtçe resmi dildir. Eğitim ve öğretim dilidir. Devletin dilidir. Federal sistem zaafı olsa bile, Kürtçe dili bir ölçüde özgürce gelişme, zenginleşme, standarda kavuşma olanağına sahiptir.

Kürdistan'ın diğer parçaları, Kürt dili bu olanağa sahip değildir. Hiç şüphe yok ki, diğer Kürdistan parçalarında da Kürtçenin eğitim-öğretim ve resmi dil olması kadar doğal bir hak olamaz. Ama ne yazık ki, bu parçaların sahip olduğu sömürge sistemi, işgalcilik, sömürgecilerin egemenlik sistemlerinden dolayı bu olanağa sahip değildir.

Kürdistan'ın Kuzeyinde, durum daha vahim ve dramatiktir. Kürt dilinin yok edilmesi süreci hızla ilerlemektedir. Türk Kemalist-Jakoben Devletin kuruluşundan bu yana, Kürt dilinin yok edilmesi stratejisi izlenmektedir. Bunun önüne geçilmesi gerekir. Bunun önüne geçilmesi için de, Kürtçenin eğitim-öğretim ve resmi dil olmasını beklemek büyük bir yanlış olur.

Bunun için:

1-Öncelikle Kürt milleti için dilin önemi çocuklara, gençlere, tüm ailelere anlatılmalı ve kavratılmalı.

2-1974'ten sonra gelişen Kürdistan parti ve örgütleri Kürt dilini küçümsediler. Bu anlayışa hızla son verilmeli ve mahkûm edilmelidir. Kürt ve Kürdistan kurumları, siyasi parti ve örgütleri, Kürtçe çalışmalarını yürütmeliler; üyelerini ve taraftarlarını Kürtçe eğitmelidirler.

3-Kürt ailelerinin kendi içlerinde ve çocuklarıyla Kürtçe konuşma yapmaları teşvik edilmelidir.

4-Kürtçe seçimlik dilden istifa etmek için aileler teşvik edilmeli, bu küçümsenmemelidir. Bazı Kürt yurtseverlerinin, aydınlarının, yazarlarının bunu küçümsemeleri, büyük bir yanlış ve gaflettir. Biliniyor ki, TRT KURDÎ, Dünya televizyonu, Kürdistan Televizyonları, Kürtçe Kurslar, Kürtçe dergiler, Kürtçe gazeteler, Kürtçe kitaplar, Kürtçenin gelişmesine, konuşulmasına, okunup yazılmasına büyük katkı sağlamışlardır.

5-Kürt okumuşlarını Kürtçe okuyup yazmaları için özel çaba göstermeleri gerekir.

Kürt dilinin konuşulması, okunması, yazılması için bu çalışmaların gelişmesi, Kürt dili ile ilgili oluşan barikatları yıkacaktır. Kürtçenin eğitim-öğretim dili, bilim dili olmayacağı doğrultusundaki şoven ve ırkçı tezleri de anlamsız hale getirecektir.

Kürtçenin resmi dil, eğitim ve öğretim dili olması sürecine hizmet edecek bir gelişmedir.

Diyarbakır, 2 Şubat 2022

Adil Yargılama/ Yargılanma Mümkün mü?

İsmail Beşikçi

H ir s ız l ık , dolandırıcılık, yaralama, cinayet, arazi anlaşmazlıkları gibi toplumsal suçlarla ilgili davalarda adil yargılama, adil yargılanma mümkün olabilir. Bu davalarda, sanığın veya avukatının savunma için süre istemesi, tahkikatın genişletilmesini istemesi, bazı tanıkların dinlenilmesini istemesi, basın ve isteyen kişilerini duruşmaları izlemesine olanak verilmesi, bütün bu isteklerin mahkemeler tarafından kabul edilmesi, ... Adil yargılamayı, yargılanmayı sağlayabilir. Ama, 'düşün suçları'yla ilgili davalarda adil yargılamanın, adil yargılanmanın gerçekleşmesi çok zordur, belki de olanaksızdır.

Şöyle düşünelim: Bir kitabınızdan, yazınızdan veya bir konuşmanızdan dolayı dava görülüyor. Mahkemenin savunmalarınızı dinlediğini kabul edelim. Süre istiyorsunuz, tahkikatın genişletilmesini istiyorsunuz hepsi kabul ediliyor. Avukatınız da savunma yapıyor, süre istiyor, tahkikatın genişletilmesini, bazı tanıkların dinlenilmesini istiyor vs. hepsinin de kabul edildiğini düşünelim. Basının, isteyen kişilerin duruşmaları izlemesine olanak verildiğini düşünelim. Fakat, bütün bunlar, 'düşün suçu' davalarında, davanın, adil bir şekilde yürüdüğü anlamına gelmiyor.

'Düşün suçu' davalarında, yargılamanın, yargılanmanın adil bir şekilde sürüp sürmemesi, davanın yürütülmesi ile ilgili değildir. Davanın bizzat kendisiyle ilgilidir. Davaya konu edilen, yazı, kitap veya konuşmada, sözü edilen olgular, olgusal süreçler konusunda, örneğin Kürdler konusunda, Cumhuriyet Savcısı'nın, yargıçların düşünceleriyle yargılanan kişilerin görüşleri arasında, çok fark vardır. Görüş farklarının uzlaşmaz olduğu da söylenebilir.

Görüş farklarının konuşulacağı, tartışılacağı yerler mahkemeler olmamalıdır. Görüş farkları, basında konuşulabilir, tartışılabilir, sivil toplum kurumları tarafından düzenlenen konferanslarda, panellerde veya üniversitelerde konuşulabilir, tartışılabilir.

Ama taraflardan birinin görüşü suç kabul ediliyorsa ve ceza davası konusu yapılıyorsa, durum zaten adil değildir. Bu yargılama, yargılanma süreci, sonuç, hiçbir zaman adil olmayacaktır.

Burada, dava konusu yazının, kitabın ve konuşmanın sahibi elbette, bilimin, hukukun ve siyasetin kavramlarıyla yazdıklarını veya konuştuklarını savunacaktır. İlgili kişi, 'düşüncem yanlış anlaşıldı', 'benim niyetim bu değildi' diyerek kem-küm ederse, ceza ile karşılaşmaktan belki kurtulabilir veya durumu daha az bir ceza ile savuşturabilir. O zaman da, kendi kendisiyle gelişmiş olur.

Ama, ilgili kişiler, 'ama', 'fakat' demeden, kem-küm etmeden, bilimin, hukukun, siyasetin kavramlarıyla yazdıklarını savunuyorlarsa, adil bir sonucun çıkması güçlü bir ihtimaldir. İbrahim Güçlü, Bahoz Şavata gibi arkadaşların durumu tam olarak böyledir. Bu bakımdan, İbrahim Güçlü'nün, 'Bir Kürdün, Bir Türk Savcısı ile Polemiği' yazısı dikkate değer. (basnews, 24 Ocak 2022)

Düşün, bilim, sanat hayatı resmi ideoloji tarafından belirlenen devletlerde, 'düşün suçu' her zaman gündemde olur. 'Düşün suçu' ile ilgili davalar konusunda, hiçbir zaman adil yargılama, adil yargılanma olmaz. Bu bakımdan, 'ama'sız, 'fakat'sız ifade özgürlüğünü savunmak çok daha hayati bir konudur. Bu tür davaların gündemden kalkması, ancak, ifade özgürlüğünün anayasa-da tam olarak yer alması ile mümkün olur. Demokratik ülkelerde, zaten bu tür davalar gündeme gelmez. Bununla birlikte, sadece İnsan Hakları'nı değil, Ulusların Kendi Geleceklerini Belirleme Hakkı'nı savunmak da gündeme gelebilir.

LÜĞƏTLİ ƏLİFBA-ALFABÊYA BI FERHENG

Aa

av

Ev çiyê? Ev **ave**.
Bu nêdir? Bu sudur.
Что это? Это вода.
What is it? It is water.

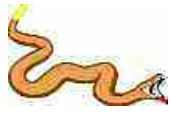
diran

Ev çiyê? Ev **dirane**.
Bu nêdir? Bu dişdir.
Что это? Это зуб.
What is it? It is a tooth.

agir

Ev çiyê? Ev **agire**.
Bu nêdir? Bu oddur.
Что это? Это огонь..
What is it? It is fire.

mar

Ev çiyê? Ev **mare**.
Bu nêdir? Bu ilandır.
Что это? Это змея..
What is it? It is a snake.

Bb

bizin

Ev çiyê? Ev **bizine**.
Bu nêdir? Bu keçidir.
Что это? Это коза.
What is it? It is goat.

balon

Ev çiyê? Ev **balone**.
Bu nêdir? Bu şardır.
Что это? Это шар.
What is it? It is a balon.

bacan

Ev çiyê? Ev **bacane**.
Bu nêdir? Bu pomidordur.
Что это? Это помидор.
What is it? It is a tomato.

otomobil

Ev çiyê? Ev **otomobile**.
Bu nêdir? Bu maşındır.
Что это? Это машина.
What is it? It is a car.

Cc

taC

Ev çiyê? Ev **taCe**.
Bu nêdir? Bu tacdır.
Что это? Это корона.
What is it? It is a crown.

canî

Ev çiyê? Ev **canîe**.
Bu nêdir? Bu daydır.
Что это? Это жеребенок.
What is it? It is a horse.

cûcîk

Ev çiyê# Ev **cûcîke**.
Bu nêdir? Bu cûcêdir.
Что это? Это цыплёнок.
What is it? It is a chicken.

finCan

Ev çiyê# Ev **finCane**.
Bu nêdir? Bu fincandır.
Что это? Это чашка.
What is it? It is a cup.

Çç

çav

Ev çiyê? Ev **çave**.
Bu nêdir? Bu gözdür.
Что это? Это глаз.
What is it? It is an eye.

çêlek

Ev çiyê? Ev **çêleke**.
Bu nêdir? Bu inêkdir.
Что это? Это корова.
What is it? It is cow.

çaynîk

Ev çiyê? Ev **çaynîke**.
Bu nêdir? Bu çaynîkdir.
Что это? Это чайник.
What is it? It is a teapot.

çakûç

Ev çiyê? Ev **çakûçe**.
Bu nêdir? Bu çêkîcdır.
Что это? Это молоток.
What is it? It is hammer.

Dd

defter

Ev çiyê? Ev **deftere**.
Bu nêdir? Bu dəftərdır.
Что это? Это тетрадь.
What is it? It is a copybook.

dar

Ev çiyê? Ev **dare**.
Bu nêdir? Bu ağacdır.
Что это? Это дерево.
What is it? It is a tree.

dest

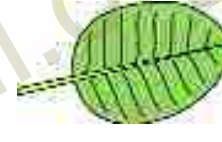
Ev çiyê? Ev **deste**.
Bu nêdir? Bu əldır.
Что это? Это ладонь.
What is it? It is a hand.

dil

Ev çiyê? Ev **dile**.
Bu nêdir? Bu ürəkdir.
Что это? Это сердце.
What is it? It is a heart.

Ee

belg

Ev çiyê? Ev **belge**.
Bu nêdir? Bu yapraqdır.
Что это? Это лист.
What is it? It is a leaf.

elok

Ev çiyê? Ev **eloke**.
Bu nêdir? Bu hinduşqadır.
Что это? Это индюк.
What is it? It is a turkey.

ker

Ev çiyê? Ev **kere**.
Bu nêdir? Bu ulaqdır.
Что это? Это осёл.
What is it? It is a donkey.

zebeş

Ev çiyê? Ev **zebeşe**.
Bu nêdir? Bu qarğızdır.
Что это? Это арбуз..
What is it? It is a water melon.

Êê

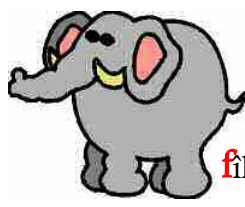
êleg

Ev çiyê? Ev **êlege**.
Bu nêdir? Bu jiletđır.
Что это? Это жилет.
What is it? It is a jumper.

hêk

Ev çiyê? Ev **hêke**.
Bu nêdir? Bu yumurtadır.
Что это? Это яйцо.
What is it? It is an egg.

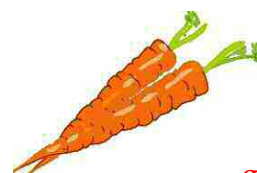
fîl

Ev çiyê? Ev **fîle**.
Bu nêdir? Bu fildir.
Что это? Это слон.
What is it? It is an elephant.

fîrok

Ev çiyê? Ev **fîroke**.
Bu nêdir? Bu tøyarəđır.
Что это? Это самолёт.
What is it? It is a plane.

gizêr

Ev çiyê? Ev **gizêre**.
Bu nêdir? Bu kökdür.
Что это? Это морковь.
What is it? It is a carrot.

gêzî

Ev çiyê? Ev **gêziye**.
Bu nêdir? Bu süpürgəđır.
Что это? Это веник.
What is it? It is a broom.

pê

Ev çiyê? Ev **pêye**.
Bu nêdir? Bu ayaqdır.
Что это? Это пятка.
What is it? It is a heel.

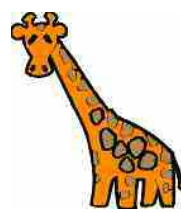
kêr

Ev çiyê? Ev **kêre**.
Bu nêdir? Bu bıçaqdır.
Что это? Это нож.
What is it? It is a knife.

fînd

Ev çiyê? Ev **fînde**.
Bu nêdir? Bu şamdır.
Что это? Это свеча.
What is it? It is a candle.

zerafe

Ev çiyê? Ev **zerafeye**.
Bu nêdir? Bu zürafəđır.
Что это? Это жираф.
What is it? It is a giraffe.

gore

Ev çiyê? Ev **goreye**.
Bu nêdir? Bu corabđır.
Что это? Это носки.
What is it? It is a stocking.

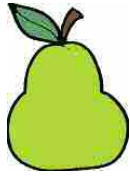

guh

Ev çiyê? Ev **guhe**.
Bu nêdir? Bu qulaqdır.
Что это? Это ухо..
What is it? It is an ear.

LÜĞƏTLİ ƏLİFBA-ALFABÊYA BI FERHENG

Hh

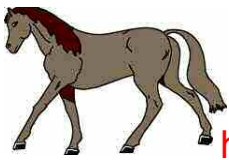
hirmê

Ev çîye? Ev hirmêye.
Bu nêdir? Bu armuddur.
Что это? Это груша.
What is it? It is a pear.

hirç

Ev çîye? Ev hirçe.
Bu nêdir? Bu ayıdır.
Что это? Это медведь.
What is it? It is a bear.

hesp

Ev çîye? Ev hespe.
Bu nêdir? Bu atdır.
Что это? Это лошадь.
What is it? It is a horse.

hêştir

Ev çîye? Ev hêştire.
Bu nêdir? Bu dævêdir.
Что это? Это верблюд.
What is it? It is a camel.

li

dil

Ev çîye? Ev dile.
Bu nêdir? Bu ürêkdir.
Что это? Это сердце.
What is it? It is a heart.

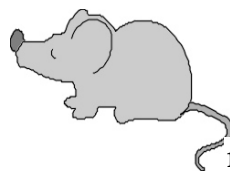
lepik

Ev çîye? Ev lepîke.
Bu nêdir? Bu əlcəkdir.
Что это? Это перчатки.
What is it? It is gloves.

ling

Ev çîye? Ev lînge.
Bu nêdir? Bu qıçdır.
Что это? Это нога.
What is it? It is a leg.

mişk

Ev çîye? Ev mişke.
Bu nêdir? Bu siçandır.
Что это? Это мышь.
What is it? It is a mouse.

îi

dîk

Ev çîye? Ev dîke.
Bu nêdir? Bu xoruzdur.
Что это? Это петух.
What is it? It is a cock.

îsot

Ev çîye? Ev îsote.
Bu nêdir? Bu bibardır.
Что это? Это перец.
What is it? It is a pepper.

gustîl

Ev çîye? Ev gustîle.
Bu nêdir? Bu üzükdür.
Что это? Это кольцо.
What is it? It is a ring.

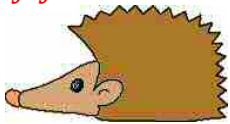

keştî

Ev çîye? Ev keştîye.
Bu nêdir? Bu gəmidir.
Что это? Это пароход.
What is it? It is a ship.

Jj

jûjî

Ev çîye? Evjûjiye.
Bu nêdir? Bu kirpidir.
Что это? Это ёжик.
What is it? It is a hedgehog.

roj

Ev çîye? Ev roje.
Bu nêdir? Bu günəşdir.
Что это? Это солнце.
What is it? It is the sun.

rojname

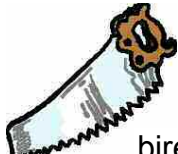
Ev çîye? Ev rojnameye.
Bu nêdir? Bu qəzetdir.
Что это? Это газета.
What is it? It is a newspaper.

kevjal

Ev çîye? Ev keviale.
Bu nêdir? Bu xərcəngdir.
Что это? Это краб.
What is it? It is a crayfish.

Kk

birek

Ev çîye? Ev bireke.
Bu nêdir? Bu mişardır.
Что это? Это пила.
What is it? It is a saw.

kûsî

Ev çîye? Ev kûsiye.
Bu nêdir? Bu bağadır.
Что это? Это черепаха.
What is it? It is a tortoise.

lêv

Ev çîye? Ev lêve.
Bu nêdir? Bu dodaqdir.
Что это? Это губы.
What is it? It is a lip.

lîmon

Ev çîye? Ev lîmone.
Bu nêdir? Bu limondur.
Что это? Это лимон.
What is it? It is a lemon.

kund

Ev çîye? Ev kunde.
Bu nêdir? Bu bayquşdur.
Что это? Это сова.
What is it? It is an owl.

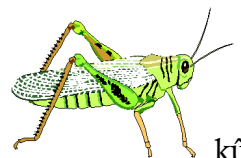
kevçî

Ev çîye? Ev kevçîye.
Bu nêdir? Bu qaşığıdır.
Что это? Это ложка.
What is it? It is a spoon.

xezal

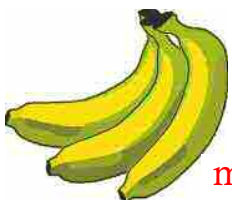
Ev çîye? Ev xezale.
Bu nêdir? Bu seyrandır.
Что это? Это джейран.
What is it? It is a deer.

kûlî

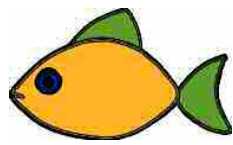
Ev çîye? Ev kûliye.
Bu nêdir? Bu çəyirtkədir.
Что это? Это саранча.
What is it? It is a grasshopper.

Mm

mûz

Ev çîye? Ev mûze.
Bu nêdir? Bu banandır.
Что это? Это банан.
What is it? It is a banana.

masî

Ev çîye? Ev masîye.
Bu nêdir? Bu balıqdır.
Что это? Это рыба.
What is it? It is fish.

gamêş

Ev çîye? Ev gamêşe.
Bu nêdir? Bu samışdır.
Что это? Это буйвол.
What is it? It is a buffalo.

meymûn

Ev çîye? Ev meymûne.
Bu nêdir? Bu meymundur.
Что это? Это обезьяна.
What is it? It is a monkey.

Nn

nan

Ev çîye? Ev nane.
Bu nêdir? Bu çörəkdir.
Что это? Это хлеб.
What is it? It is bread.

trên

Ev çîye? Ev trêne.
Bu nêdir? Bu qatardır.
Что это? Это поезд.
What is it? It is a train.

hûrbivîn

Ev çîye? Ev hûrbivîne.
Bu nêdir? Bu zərrəbındır.
Что это? Это лупа.
What is it? It is a magnifying-glass.

reng

Ev çîye? Ev reñge.
Bu nêdir? Bu boyadır.
Что это? Это краска.
What is it? It is a colour.

Oo

ode

Ev çîye? Ev Odeye.
Bu nêdir? Bu otaqdir.
Что это? Это комната.
What is it? It is a room.

otobûs

Ev çîye? Ev Otobüse.
Bu nêdir? Bu avtobusdur.
Что это? Это автобус.
What is it? It is a bus.

sol

Ev çîye? Ev sole.
Bu nêdir? Bu ayaqqabıdır.
Что это? Это обувь.
What is it? It is a shoe.

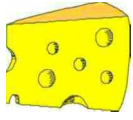

top

Ev çîye? Ev tOpe.
Bu nêdir? Bu topdur.
Что это? Это мяч.
What is it? It is a ball.

LÜĞƏTLİ ƏLİFBA-ALFABÊYA BI FERHENG

Pp

penîr

Ev çiyê? Ev penîre.
Bu nêdir? Bu pendirdir.
Что это? Это сыр.
What is it? It is a cheese.

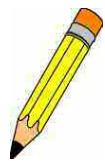
pîvaz

Ev çiyê? Ev pîvaze.
Bu nêdir? Bu soğandır.
Что это? Это лук.
What is it? It is an onion.

perçemek

Ev çiyê? Ev perçemeke.
Bu nêdir? Bu yarasadır.
Что это? Это летучая мышь.
What is it? It is a bat.

pênûs

Ev çiyê? Ev pênûse.
Bu nêdir? Bu qələmdir.
Что это? Это карандаш.
What is it? It is a pencil.

Qq

beq

Ev çiyê? Ev beqe.
Bu nêdir? Bu qurbağadır.
Что это? Это лягушка.
What is it? It is a frog.

Ev çiyê? Ev qaze.
Bu nêdir? Bu qazdır.
Что это? Это гусь.
What is it? It is a goose.

meqes

Ev çiyê? Ev meqese.
Bu nêdir? Bu qaçıdır.
Что это? Это ножницы.
What is it? It is a scissors.

portqal

Ev çiyê? Ev portqale.
Bu nêdir? Bu portağaldır.
Что это? Это апельсин.
What is it? It is an orange.

Rr

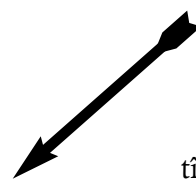
şêr

Ev çiyê? Ev şêre.
Bu nêdir? Bu şirdir.
Что это? Это лев.
What is it? It is a lion.

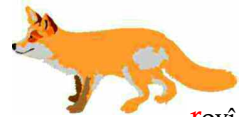
kêwrîşk

Ev çiyê? Ev kêwrîške.
Bu nêdir? Bu dovşandır.
Что это? Это заяц.
What is it? It is a rabbit.

tîr

Ev çiyê? Ev tîre.
Bu nêdir? Bu oxdur.
Что это? Это стрела.
What is it? It is an arrow.

rovî

Ev çiyê? Ev roviye.
Bu nêdir? Bu tülküdür.
Что это? Это лиса.
What is it? It is a fox.

Ss

sêv

Ev çiyê? Ev sêve.
Bu nêdir? Bu almadır.
Что это? Это яблоко.
What is it? It is an apple.

stêrk

Ev çiyê? Ev stêrke.
Bu nêdir? Bu ulduzdur.
Что это? Это звезды.
What is it? It is a star.

şûr

Ev çiyê? Ev şûre.
Bu nêdir? Bu qilıncdır.
Что это? Это меч.
What is it? It is a sword.

şeh

Ev çiyê? Ev şeye.
Bu nêdir? Bu daraqdır.
Что это? Это гребешок.
What is it? It is a comb.

tîr

Ev çiyê? Ev tiriye.
Bu nêdir? Bu üzümdür.
Что это? Это виноград.
What is it? It is a grape.

tûtî

Ev çiyê? Ev tûtiye.
Bu nêdir? Bu tutuqşudur.
Что это? Это попугай.
What is it? It is a parrot.

se

Ev çiyê? Ev seye.
Bu nêdir? Bu itdir.
Что это? Это собака.
What is it? It is a dog.

sêvik

Ev çiyê? Ev sêvike.
Bu nêdir? Bu kartofdur.
Что это? Это картофель.
What is it? It is a potato.

şîr

Ev çiyê? Ev şîre.
Bu nêdir? Bu süddür.
Что это? Это молоко.
What is it? It is a milk.

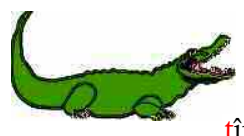
şûşe

Ev çiyê? Ev şûşeye.
Bu nêdir? Bu şüşədir.
Что это? Это стекло.
What is it? It is a glasses.

pirtûk

Ev çiyê? Ev pirtûke.
Bu nêdir? Bu kitabdır.
Что это? Это книга.
What is it? It is a book.

tîmsah

Ev çiyê? Ev tîmsahe.
Bu nêdir? Bu tîmsahdır.
Что это? Это крокодил.
What is it? It is a crocodile.

Uu

utî

Ev çiyê? Ev utiye.
Bu nêdir? Bu ütüdür.
Что это? Это утюг.
What is it? It is an iron.

guh

Ev çiyê? Ev guhe.
Bu nêdir? Bu qulaqdır.
Что это? Это ухо.
What is it? It is an ear.

Ûû

bilûr

Ev çiyê? Ev bilûre.
Bu nêdir? Bu tütəkdir.
Что это? Это свирель.
What is it? It is a pipe.

brûsk

Ev çiyê? Ev brûske.
Bu nêdir? Bu ıldırımđır.
Что это? Это молния.
What is it? It is a lightning.

Vv

çav

Ev çiyê? Ev çave.
Bu nêdir? Bu gözđür.
Что это? Это глаз.
What is it? It is an eye.

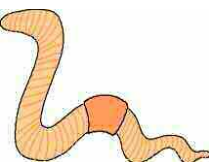
keVok

Ev çiyê? Ev keVoke.
Bu nêdir? Bu göyörçindir.
Что это? Это голубь.
What is it? It is a pigeon.

gul

Ev çiyê? Ev gule.
Bu nêdir? Bu güldür.
Что это? Это цветы.
What is it? It is a flower.

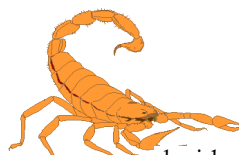
kurm

Ev çiyê? Ev kurme.
Bu nêdir? Bu qurđđur.
Что это? Это червяк.
What is it? It is a worm.

çûk

Ev çiyê? Ev çûke.
Bu nêdir? Bu quşđur.
Что это? Это птица.
What is it? It is a sparrow.

dupişk

Ev çiyê? Ev dupişke.
Bu nêdir? Bu əqrəbđir.
Что это? Это скорпион.
What is it? It is a skorpion.

biVir

Ev çiyê? Ev biVire.
Bu nêdir? Bu baltadır.
Что это? Это топор.
What is it? It is an axe.

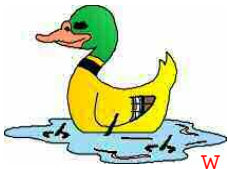

berçavik

Ev çiyê? Ev berçavike.
Bu nêdir? Bu eynəkdir.
Что это? Это очки.
What is it? It is glasses.

LÜĞƏTLİ ƏLİFBA-ALFABÊYA BI FERHENG

Ww

werdek

wêne

Ev çîye? Ev werdeke.
Bu nêdir? Bu ökdêdir.
Что это? Это утка
What is it? It is a duck.

Ev çîye? Ev wêneye.
Bu nêdir? Bu şêkildir.
Что это? Это картина
What is it? It is a map.

ew r

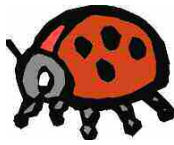

kew

Ev çîye? Ev ewre.
Bu nêdir? Bu buluddir.
Что это? Это туча.
What is it? It is a cloud.

Ev çîye? Ev kewe.
Bu nêdir? Bu kêklickdir.
Что это? Это цесарка
What is it? It is a partridge.

Xx

xalxalok

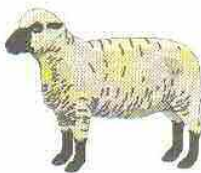
xanî

Ev çîye? Ev xalxaloke.
Bu nêdir? Bu arabüzendîr.
Что это?
Это божья коровка.
What is it? It is a lady-bird.

Ev çîye? Ev xanîye.
Bu nêdir? Bu evdir.
Что это? Это дом.
What is it? It is a home.

xaç

berx

Ev çîye? Ev xaç e.
Bu nêdir? Bu xaçdir.
Что это? Это крест.
What is it? It is a cross.

Ev çîye? Ev berxe.
Bu nêdir? Bu quzudur.
Что это? Это баран.
What is it? It is a sheep.

Yy

xîyar

heyve

Ev çîye? Ev xîyare.
Bu nêdir? Bu xiyardîr.
Что это? Это огурец.
What is it?
It is a cucumber.

Ev çîye? Ev heyve.
Bu nêdir? Bu aydır.
Что это? Это луна.
What is it? It is a moon.

yek

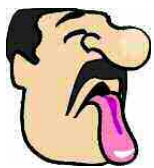

çiya

Ev çîye? Ev yeke.
Bu nêdir? Bu birdir.
Что это? Это единица.
What is it? It is a one.

Ev çîye? Ev çiyaye.
Bu nêdir? Bu dağdır.
Что это? Это горы.
What is it? It is a mountain.

Zz

ziman

zengil

Ev çîye? Ev zimane.
Bu nêdir? Bu dildir.
Что это? Это язык.
What is it? It is a tongue.

Ev çîye? Ev zengile.
Bu nêdir? Bu zengdir.
Что это? Это звонок.
What is it? It is a bell.

zerik

derzi

Ev çîye? Ev zerike.
Bu nêdir? Bu vedrêdir.
Что это? Это ведро.
What is it? It is a bucket.

Ev çîye? Ev derziye.
Bu nêdir? Bu iynêdir.
Что это? Это игла.
What is it? It is a needle.

В Эрбиле приступают к 3-й фазе строительства стратегической кольцевой дороги

Региональное правительство Курдистана (КРГ) приступает к третьему этапу строительства стратегической кольцевой дороги вокруг столицы Эрбиля.

Как сказано в официальном пресс-релизе, опубликованном в воскресенье, 20 февраля, администрация муниципалитета и местная строительная компания "Nemî Group" в ближайшие дни подпишут контракт о начале строительства шоссе, соединяющего перекресток Бархак с дорогой Эрбиль-Гопалл. Новый этап утвержден премьер-министром Масруром Барзани.

Для стройки потребуется около 110 миллионов долларов, которые будут предоставлены в виде кредита от строительной компании, и который будет погашен после открытия дороги.

Первая фаза кольцевой дороги, которая окружает Эрбиль, началась в 2018 году. Общая длина ее будет составлять 70 километров.

kurdistan.ru

ALFABÊ

N b/s	KURDÎ		Azerî	DİKARÎ BIXWÎNÎ
	ya bi tîpên latinî	ya bi tîpên kirilî	Latinî	
1	Aa	Aa	Aa	Artêş, armanc, av, agir, azadî, adar, azerî, aram, artêş,
2	Bb	Бб	Bb	Bazîd, beran, berf, Baran, ba, bahoz, berbang, bedew, berx
3	Cc	Цц	Cc	Cûdî, cêr, ceş, Decle, Cefer, Cemîl, cêv, Cello,
4	Çç	Чч	Çç	Çekdar, çem, çar, çepik, çav, çeleng, çil,
5	Dd	Дд	Dd	Dayîk, dewr, dar, dest, Dara, dû, deh, defter, don, dîwar, dinê
6	Êê	Ее	Ee	Êlnûr, êvar, êzîng, êş, êlek, Êldar,
7	Ee	Яя	Əə	Enî, ewr, erê, Ewreman, Elî, elek, Elegez, Erzurum,
8	Ff	Фф	Ff	Ferat, frtone, Fariz, fil, fûtbol, Ferman, Firat, Fatma
9	Gg	Гг	Gg	Gerîlla, Gebar, genim, gellî, germ, golig, gore, goh
10	Hh	Нн	Hh	Hewlêr, havîn, hirç hêsir, hewar, havîn, hurmê, hesp
11	Îî	Ии	Ii	Îsal, îni, bîr, pîr, sîr, Îdrîs, Îsa, îcar, valî, Îbrahîm, Îran
12	Ii	Ьь	Ii	Kirin, birin, firîn, kirîn, Miraz, mirin, minminîk,
13	Jj	Жж	Jj	Jîyan, jûjî, Nûjîn, jor, jêr, jehr, jale, jajik, Janna,
14	Kk	Кк	Kk	Kurdistan, karker, kevan, Kemal, Kerkuk, Kerem, kelem
15	Ll	Лл	Ll	Lûr, legleg, gul, bilbil, dil, Laliş, Lêyla, lazim, lempe, limon
16	Mm	Мм	Mm	Mîdîa, merd, mêr, mêvan, masî, meş, Misir,
17	Nn	Нн	Nn	Nan, nêrî, nig, Nîva, nevî, ner, nav, nas, hinar, Hesên,
18	Oo	Оо	Oo	Osê, Oskan, dor, sor, Oric, ode, orxan, Oslo, Duhok
19	Pp	Пп	Pp	Par, piling, pîr, pola, pis, Paşa, Perîşan, pitî, petek, perçe
20	Qq	Qq	-	Quling, qawe, qîr, qelem, qaîş, qat, qeysî, Qasim, qesir, qend
21	Rr	Рр	Rr	Ro, Rostem, zer, ber, gerîlla, reş, ru, rast, ram, aram, zirav
22	Ss	Сс	Ss	Serok, Sîpan, Sencar, sêv, sor, sût, serî, saz, serbaz, Sefer, sê
23	Şş	Шш	Şş	Şoreş, şev, şe, şene, şêr, şûr, şapik, şalik, şirîn, sekir, şewaq
24	Tt	Тт	Tt	Tîr, tîrêj, tam, tas, tî, tendûr, Temam, temaşe, tîfing, top,
25	Ûû	Уу	Uu	Kûr û dûr, pênuş, hûr, şûr, nûr, bûyîn, çûyîn, bûyar
26	Ûu	Юю	Ûü	Gul, sur, dudu, guh, buhur, kurd, Kurdistan, guhdar, nuh
27	Vv	Вв	Vv	Vala, vrvêşî, vira, vîalî, av, valî, vajî, Vagîf, Van, vala, eva
28	Ww	Ww	-	War, welat, Weçîh, weşandin, Xwedê, Wezîr, Wekîl, walî
29	Xx	Хх	Xx	Xiyal, xewn, xanî, xurtî, Xelîl, xalo, xatî, Xalid, xaç, xêr, xas
30	Yy	Йй	Yy	Yasin, Yusif, Yagub, Yasemen, yeqîn, Yehya, yarmarka
31	Zz	Зз	Zz	Zozan, zer, zêr, zor, zengil, zend, zîv, zelal, Zîver, zêytûn

Hazırladı İsmayıl TAHİR

Президент и премьер-министр Курдистана обсудили отношения с делегацией Конгресса США

Президент Иракского Курдистана Нечирван Барзани и премьер-министр Масрур Барзани 19 февраля в Мюнхене провели встречу с делегацией Конгресса

США, чтобы обсудить двусторонние отношения и последние события в области политики и безопасности. В настоящее время высшие курдские официальные лица находятся в Германии для участия в 58-й Мюнхенской конференции по безопасности, на полях которой и состоялась встреча с делегацией Конгресса США во главе с сенатором Линдси Грэм.

"Премьер-министр Барзани и президент Барзани выразили благодарность за американскую помощь региону Курдистан, отметив, что продолжение такой поддержки необходимо для победы над остатками "Исламского государства" (ИГ)", — говорится в пресс-релизе Регионального правительства Курдистана (КРГ). "Делегация США подтвердила, что Конгресс ценит Курдистан, и, учитывая проблемы в регионе, они считают, что отношения между Курдистаном и США должны оставаться прочными".

Официальные лица также обсудили последние события в Ираке, в том числе усилия по формированию нового иракского правительства, а также недавнее решение Верховного федерального суда Ирака в отношении нефтегазовой промышленности Курдистана. Ранее в тот же день премьер-министр Барзани встретился с членами Конгресса США Элиссой Слоткин и Адамом Шиффом, чтобы обсудить решение иракского суда, подчеркнув, что этот шаг является "преднамеренной попыткой подорвать экономический рост Курдистана".

kurdistan.ru

Иран готов к немедленному обмену заключенными с США

Министр иностранных дел Ирана Хосейн Амир Абдоллахиян заявил, что Тегеран готов напрямую обменяться пленными с Вашингтоном.

Иранский министр сделал заявление в субботу, 19 февраля, в Германии, подчеркнув, что Запад будет виновен, если переговоры в Вене о возобновлении ядерной сделки 2015 года потерпят неудачу, поскольку Тегеран готов прийти к соглашению.

"Мы считаем, что обмен заключенными — это гуманитарный вопрос..., не имеющий отношения к ядерному соглашению. Мы можем сделать это немедленно", — заявил Амир Абдоллахиян на конференции по безопасности в Мюнхене, как цитирует "Asharq Al-Awsat". "Если ядерные переговоры между Тегераном и мировыми державами потерпят неудачу в Вене, ответственность за это будут нести западные державы, потому что мы хотим выгодной сделки". Отвечая на вопрос, готов ли Иран к прямым переговорам с Соединенными Штатами, Амир Абдоллахиян сказал: "Нам необходимо увидеть ощутимые шаги доброй воли со стороны Вашингтона, такие как освобождение замороженных активов Ирана за границей".

Иран, Китай, Россия, Великобритания, Франция и Германия провели несколько раундов переговоров в Вене, чтобы спасти ядерную сделку в попытке найти выход из тупика в вопросах политики и безопасности, стоящих между Тегераном и Западом.

kurdistan.ru

Барзани: Парламентские выборы в Курдистане пройдут вовремя

Курдский регион Ирака проведет свои шестые парламентские выборы вовремя, заявил курдский лидер, президент "Демократической партии Курдистана" (ДПК) Масуд Барзани.

Эта тема обсуждалась во время встречи между Барзани и послом Италии в Ираке Маурицио Греганти. На встрече стороны также обменялись мнениями о последних событиях в области политики и безопасности в Курдистане, Ираке и во всем регионе.

Посол Греганти поблагодарил силы пешмерга за те жертвы, которые они принесли в продолжающейся войне с терроризмом, и подтвердил, что его страна как ключевой член Международной коалиции

на поддержке пешмерга и иракских сил.

Как сообщает пресс-релиз штаб-квартиры Барзани, стороны также согласились с тем, что связи между Эрбилем и Римом, а также отношения между их народами должны и

дальше развиваться.

Барзани и Греганти также рассмотрели политический процесс в Ираке, особенно шаги, предпринятые после первой парламентской сессии для начала процесса формирования правительства.

kurdistan.ru

Премьер-министр Барзани встречается в Мюнхене с высшими мировыми лидерами

18 февраля на полях Мюнхенской конференции по безопасности премьер-министр

"Мы подчеркнули важность продолжения сотрудничества в борьбе с терроризмом и содей-

ствования нового правительства Ирака и участия ООН в политическом процессе в стране.

Премьер-министр также встретился с министром обороны Турции Хулуси Акаром, с которым обсудил последние политические события в Ираке и отношения между Эрбилем и Анкарой.

Стороны договорились усилить координацию в сфере безопасности в интересах поддержки стабильности и безопасности в регионе.

Позже премьер написал в Твиттере: "Мы обменялись мнениями о безопасности и политических проблемах в Ираке. В связи с этим я выразил обеспокоенность попытками использовать иракские институты для подрыва процветания и безопасности Курдистана".

kurdistan.ru

Иракского Курдистана Масрур Барзани провел отдельные встречи с несколькими высшими должностными лицами из разных стран.

Во время встречи с министром обороны Италии Лоренцо Герини премьер-министр Барзани обсудил события в Ираке и отношения между Курдистаном и Италией.

ствии стабильности и миру в регионе", — говорится в заявлении премьер-министра, опубликованном в Facebook.

Позже в тот же день он вместе с президентом Курдистана Нечирваном Барзани встретился с Генеральным секретарем Организации Объединенных Наций Антониу Гутерришем, чтобы обсудить вопросы фор-

Глава МИД: Ирак работает над установлением прямого регионального диалога для большей стабильности

Ирак работает над расширением прямого диалога между региональными игроками, чтобы способствовать стабильности между своими соседями, заявил министр иностранных дел Фуад Хусейн во время встречи со своим иранским коллегой Хусейном Амиром Абдуллахианом в кулуарах 58-й Мюнхенской конференции по безопасности.

"Стороны обсудили важные отношения между двумя соседними странами, документы, представляющие общий интерес, важные региональные события и продолжающиеся переговоры в Вене по ядерной программе Ирана", — говорится в заявлении министерства

и иностранных дел Ирака.

Хусейн подтвердил приверженность Ирака всем дипломатическим усилиям, направленным на успех переговоров в Вене. "Министр Фуад Хусейн обсудил

усилия Ирака по налаживанию прямого регионального диалога, который мог бы объединить страны региона и укрепить узы дружбы", — говорится в заявлении его офиса.

kurdistan.ru

Президент Барзани: Решение Федерального суда Ирака о нефти Курдистана нарушает принципы федерализма

Решение Верховного федерального суда Ирака, направ-

ленное против нефтяной промышленности Курдистана является нарушением конституции и нарушает принципы федерализма. Об этом 15 февраля заявил президент Иракского Курдистана Нечирван Барзани.

"В то время, когда Ирак переживает неспокойный политический период, вызывает сожаление то, что решение Федерального Верховного суда Ирака признает закон Курдистана о нефти и газе неконституционным, что

вызывает большую обеспо-

коенность Курдистана", — ска-
зано в официальном заявлении Барзани. "Мы считаем, что в этом постановлении Федерального Верховного суда, который ссылается на закон прежнего режима, удалось упустить из виду принципы федерализма и конституционные права народа Курдистана; постановление противоречит букве и духу конституции и федеральной системы и не применимо на практике и в реальности".

Курдский президент отметил, что это решение еще

больше обострит споры между Региональным правительством Курдистана (КРГ) и федеральным правительством Ирака, в отношении которых был достигнут прогресс на двусторонних переговорах по урегулированию их разногласий.

Он также предложил, чтобы Федеральный верховный суд вместо этого постановил, что федеральное правительство Ирака и Региональное правительство Курдистана найдут решение споров и вопросов, связанных с нефтью и газом, в соответствии с конституцией и в интересах всего народа Ирака.

"Мы призываем и ожидаем, что Федеральный верховный суд Ирака пересмотрит это решение и рассмотрит принципы конституции и федеральной системы, чтобы конституционные и законные права Курдистана не нарушились, избегая дальнейшей эскалации политической напряженности, которая нанесет ущерб интересам Ирака в целом", — заключил президент Курдистана.

Президент Курдистана обсудил решение иракского суда по нефтяному сектору КРГ с послом США

16 февраля президент Курдистана Нечирван Барзани принял посла США в Ираке Мэтью Тьюллера, с которым он обсудил решение Верховного суда Ирака, направленное против нефтяной промышленности Курдистана.

"На встрече был рассмотрен широкий круг вопросов, в том числе последние политические события в стране, в частности, недавнее решение Федерального Верховного суда Ирака в отношении нефтегазового сектора в Курдистане", — говорится в пресс-релизе офиса президента.

"По этому поводу президент поделился своим мнением о том, как было вынесено постановление, а также о путях решения вопроса, повторив, что нынешний критический период в Ираке требует, чтобы Федеральный суд и все иракские стороны доби-

вались решения вопросов".

Федеральный верховный суд Ирака во вторник вынес решение, в котором закон Курдистана о нефти и газе был признан неконституционным, и заявил, что Эрбиль должен передать все свои запасы сырой нефти Багдаду.

Как пояснил президент, Курдистан всегда демонстрировал готовность решать свои споры с Ираком в рамках конституции, и такие меры не помогут стабильности в стране. По мнению Барзани, все стороны должны искать решения и сохранять стабильность.

"На встрече стороны согласились, что после прошедших в октябре парламентских выборов друзья и союзники Ирака с нетерпением ждут формирования нового правительства, сохранения стабильности и содействия демо-

кратическому прогрессу в Ираке", сказано в пресс-релизе.

Курдский президент и посол США подчеркнули важность партнерства и координации между Региональным правительством Курдистана (КРГ) и федеральным правительством Ирака, особенно в борьбе с терроризмом, который по-прежнему представляет реальную опасность для страны. Обсуждения также коснулись предстоящих выборов в Курдистане. Президент Нечирван Барзани подчеркнул, что власти будут работать над этим вопросом и он продолжит поддерживать связь с политическими партиями, чтобы обеспечить своевременное проведение выборов.

Стороны также обменялись мнениями о реформах в министерстве пешмерга, идущих при поддержке со стороны США и других партнеров. Чиновники согласились в том, что, несмотря на достигнутый прогресс в этом отношении, "процесс по-прежнему нуждается в дальнейших усилиях, и что поддержка США и союзников Курдистана по-прежнему необходима". На встрече также были рассмотрены вопросы экономического сектора, иностранных инвестиций, независимость судов и партнерство Ирака с международным сообществом. kurdistan.ru

Талабани: Мы хотим создать единые курдские силы

Бафель Джалал Талабани принял во вторник в городе Сулеймания делегацию сил международной коалиции во главе с полковником Тоддом Барроу.

В ходе встречи обе стороны подчеркнули необходимость развития отношений и совместной координации между курдскими силами пешмерга и силами международной коалиции для обеспечения безопасности и стабильности и противостояния вызовам безопасности.

В ходе встречи Бафель Джалал Талабани высоко оценил роль коалиционных сил в войне против террористической организации ИГИЛ, подчеркнув необходимость их постоянной поддержки сил пешмерга для решения проблем безопасности.

Он пояснил: опасность террористов все еще существует, и в настоящее время, как никогда, нам нужны координация и совместные действия между силами пешмерга, федеральными силами и международной коалицией, чтобы мы могли устранить риски и заполнить пробелы в безопасности с помощью новой военной стратегии.

Бафель Джалал Талабани представил гостевой делегации обзор шагов по организации и объединению сил пешмерга и подчеркнул дальнейший успех этого национального шага, поскольку Патриотический союз заинтересован в создании объединенных, вооруженных и обученных курдских сил в соответствии с современными военно-научными основами, и что поддержка коалиционных сил очень важна для достижения этой высокой цели.

В другом аспекте встречи Павел Талабани обсудил во время с делегацией международной коалиции многие вопросы безопасности и военного дела, изложил свое видение развития безопасности и представил свое понимание текущих условий и требований сцены. [ПСКмедиа](http://pskmedia.com)

ПСК и Верховный Совет обсудили укрепление отношений

Д-р Маджид Хамад Амин, официальный представитель Патриотического союза Курдистана, отвечающий за отношения с Ираком, принял делегацию Высшего исламского совета Ирака, в которую входили члены политбюро

Совета, д-р Али Аль-Дифаи, Ихан Аль-Хаким и доктор Хазем Аль-Харби. В ходе встречи обе стороны рассмотрели историю совместной борьбы между Патриотическим союзом Курдистана и Верховным советом, столпы которого были заложены двумя бессмертными символами покойного президента страны Мама Джалала и Его Высокопреосвященства аятоллы Сайида Мухаммада Бакира аль-Хаким. Обе стороны также подчеркнули необходимость активизации политических офисов, которые были платформой для совместной работы основных партий после 2003 года, особенно в рамках культуры двух партий и руководством для них.

В конце встречи прибывшая делегация поблагодарила д-ра Маджида Хамада Амина, официального представителя, отвечающего за отношения с Ираком, за теплый прием и гостеприимство, которые являются продолжением высоких нравов, которыми пользовался покойный президент страны Мама Джалала, которого руководство Верховного Совета, его борцы и его массы считают для себя образцом для подражания и отцом, как Его Высокопреосвященство Сайид Мухаммад Бакир аль-Хаким и т. д. Для всех политиков, которые боролись против диктатуры и способствовали построению Нового Ирака. [ПСКмедиа](http://pskmedia.com)

ДИПЛОМАТ

№ 07 (471) 15 - 21 февраля 2022-год ОБЩЕСТВЕННО-ПОЛИТИЧЕСКАЯ ГАЗЕТА

США призывают Эрбиль и Багдад решать споры на основе взаимопонимания

Соединенные Штаты призвали Региональное правительство Курдистана (КРГ) и федеральное правительство Ирака урегулировать свои споры путем координации и взаимного понимания, говорится в пресс-релизе, опубликованном после встречи

посла США в Ираке Мэтью Тьюллера и президента "Демократической партии Курдистана" (ДПК) Масуда Барзани.

Во время встречи, состоявшейся 16 февраля в столице Курдистана, Эрбиле, посол Тьюллер сказал, что его стра-

на с большим интересом следит за политическими событиями в Ираке.

"[Он] призвал все стороны, включая регион Курдистан и федеральное правительство Ирака, к решению проблем на основе взаимопонимания и координации", — говорится в пресс-релизе штаб-квартиры Барзани.

Стороны обсудили политический процесс в Ираке на фоне формирования нового правительства, подчеркнув необходимость более тесного сотрудничества и укрепления отношений между всеми политическими фракциями страны. "Посол США также заявил, что его страна привержена безопасности, стабильности и развитию Ирака и Курдистана", — говорится в пресс-релизе. kurdistan.ru

Многочасовые очереди выстроились к заправкам на севере Ирака из-за дефицита бензина

На автозаправках города Мосул на севере Ирака из-за дефицита бензина в течение последней недели наблюдаются многочасовые очереди. Некоторые владельцы транспорта с вечера занимают место в колоннах машин, чтобы приобрести топливо.

Как сообщается, из-за растущей напряженности среди водителей власти провинции Найнава выставили на некоторых станциях патрули солдат, чтобы те препятствовали любым проявлениям насилия. Эти опасения вполне оправданы, поскольку многие люди озлоблены тем, что вместо работы или отдыха вынуждены тратить время, просиживая за рулем возле пустых заправок. Как сообщается, в ряде случаев между автовладельцами и собственниками АЗС уже возникали мелкие стычки. Губернатор Найнавы Неджим аль-Джибури предположил, что нехватка бензина возникла благодаря стараниям спекулянтов. Мошенники покупают топливо в этой провинции по субсидируемому курсу около 500 динаров (33 цента США) за литр и перепродают в соседнем Курдистане, где его цена вдвое выше. Чиновник заявил, что поручил силам безопасности ужесточить контроль на дорожных постах, чтобы предотвратить вывоз горючего в другие регионы.

Как сообщил представитель

ведомства, отвечающего за распределение нефтепродуктов по территории страны, в Найнаву поставляется более двух млн литров бензина в день. По этому показателю она занимает второе место после столичного

региона. Из-за сниженной цены сюда приезжают заправиться и жители соседних провинций, в особенности курдских, где топливо в среднем на 40% дороже. Вкупе с действиями спекулянтов это усугубляет дефицит бензина, который для жителей Мосула стал уже обыденным явлением.

Примечательно, что Ирак среди стран-экспортёров нефти по объемам ее производства и продаж занимает седьмое место. Ежедневно Багдад вывозит за рубеж около 3,5 млн баррелей, что составляет более 90% всего добываемого здесь "черного золота". Однако государство практически не располагает нефтеперерабатывающими заводами (НПЗ), а имеющиеся, пострадав за долгие

годы вооруженных конфликтов, не могут работать в полную силу. По этой причине Ирак остро зависит от импорта производных нефти, в первую очередь, бензина и дизельного топлива.

Ранее иракская государственная нефтедобывающая фирма North Refineries Company заключила контракт с американской Honeywell UOP на развитие своего НПЗ в районе города Хадита провинции Анбар. Давно задуманную идею модернизации завода прежде реализовать не получалось из-за развернувшихся в стране боев с террористами, однако теперь, по мере относительной стабилизации обстановки, это стало возможным. Доработка предприятия позволит увеличить объемы добычи нефти, также власти намеревались повысить и перерабатывающие мощности, что должно было несколько компенсировать вечный дефицит бензина в стране. kurdistan.ru

Президент и премьер-министр Курдистана прибыли в Германию для участия в Мюнхенской конференции по безопасности

Президент Иракского Курдистана Нечирван Барзани и премьер-министр Масрур Барзани 17 февраля прибыли в Германию для участия в Мюнхенской конференции по безопасности 2022 года.

58-я Мюнхенская конференция запланирована на 18–20 февраля. В ней примут участие высокопоставленные официальные лица со всего мира.

В кулуарах конференции курдские лидеры проведут встречи с высшими иностранными чиновниками, чтобы обсудить сохраняющуюся угрозу терроризма, ситуацию с безопасностью в регионе и укрепить связи Курдистана с международным сообществом.

"...Мы встречаемся в момент большой неопределенности в отношении глобальной безопасности и мировой экономики. И я с нетерпением жду возможности добавить свой голос в дебату MSC2022", — написал премьер-министр Барзани в Twitter.

В кратком пресс-релизе офиса президента Курдистана сказано, что "на полях конференции, которая проходит с 18 по 20 февраля, президент проведет встречи с рядом мировых лидеров и высокопоставленных чиновников".

В прошлый вторник премьер-министр Барзани прибыл в Доху с двухдневным официальным визитом, и встретился с высшими должностными лицами Катара. kurdistan.ru

Иракские силы арестовали в Мосуле 22 сирийцев

20 февраля иракские силы арестовали 22 граждан Сирии, нелегально проникших в город Мосул. Как сказано в заявлении "Хашд аль-Шааби", которое цитирует "Iraqi News Agency", 22 сирийца

были арестованы после получения "точной разведывательной информации", указывающей на то, что они незаконно проникли в Мосул. Арестованные переданы в соответствующие органы. Не сообщается, являются ли арестованные членами "Исламского государства" (ИГ), активность которого резко возросла как в Ираке, так и в Сирии.

Ирак начал принимать жесточенные меры безопасности на своих границах с Сирией после недавнего побега боевиков ИГ из сирийской тюрьмы "Аль-Синаа" в Хасаке, где почти десять дней продолжались столкновения между террористами и курдскими силами. kurdistan.ru

TƏSİSÇİ VƏ BAŞ REDAKTOR:

TAHİR SÜLEYMAN

İMTİYAZ Ü SERNİVİSAR:

TAHİR SİLƏMAN

УЧРЕДИТЕЛЬ И ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР:

TAXİR SULEYMAN

Tel: +994 50 352-33-18

Baş redaktorun müavini:

Ramiz Qərib

Xüsusi müxbir:

Tariyel Cəlil

Региональный корреспондент:

Усуб Тейфур

Müəlliflərin mövqeyi ilə redaksiyanın mövqeyi üst-üstə düşməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri Az1040, küçə

S.Mehmandarov ev 25, mənzil 17

Navnisan: Bakı Az1040, soyaq

S.Mêhmandarov xani 25, mal-17

Адрес: Баку Az1040, улица

С.Мехмандаров дом 25, кв.-17

Qəzet "Diplomat" qəzetinin bilgisayar mərkəzində yığılıb səhifələnilib və "Mətbuat" mətbəəsində çap olunmuşdur.

e-mail: hewler@mail.ru

Şəhadətnamə: NƏŞ 005004966

BUSB-un Sabunçu rayon filialı

VÖEN 1800061582

H/h 438010000

Sifariş: 1500